

**Masteroppgave Vår 2010**

**Universitetet i Bergen**

**Det juridiske fakultet**

Oppgavens tema;

**DEN EGENTLIGE STANSNINGSRETTE OVENFOR  
ILLIKVIDE ELLER INSOLVENTE KJØPERE  
ELLER DERES KONKURSBO**

Studentnummer: 166777

Veileder: Rune Sæbø

Antall Ord: 14 321

# INNHALDSFORTEGNELSE

<b>1. Innledning</b>	<b>s. 3-4</b>
1.1 Tema	s. 3
1.2 Avgrensning	s. 3-4
1.3 Fremgangen i oppgaven	s. 4
<b>2. Plassering i det juridiske landskap</b>	<b>s. 5-18</b>
2.1. Generelt om reguleringen	s. 5
2.2. Anvendelsesområdet til den egentlige stansningsretten	s. 5
2.2.1. Stansningsrettens karakteristikk og forholdet til tilbakeholdsretten	s. 5-9
2.2.2. Anvendelsesområdet til dekningsloven § 7-2	s. 9-10
2.2.3. Forholdet til kjøpsloven § 61	s. 10-16
2.2.4. Tilstrekkelig eller nødvendig med dekningsloven § 7-2?	s. 16-17
2.3. Tilgrensende rettigheter	s. 17-18
<b>3. Innholdet i stansningsretten</b>	<b>s. 19-35</b>
3.1. Innledning	s. 19
3.2. Vilkår for stansningsretten	s. 19-21
3.3. Hva kan stanses?	s. 22
3.4. Hvem kan påberope seg stansningsrett, og ovenfor hvem?	s. 22-23
3.5. Opphør av stansningsrett	s. 23
3.5.1. Generelt om opphør av stansningsretten	s. 23
3.5.2. Generelt om innhold og vurdering av ”overgitt”	s. 24-25
3.5.3. Utgangspunktet for identifikasjonsspørsmålet	s. 26
3.5.4. Overgitt i tilknytning til løsørekjøp	s. 27
3.5.4.1. Rettslige utgangspunkter eller kriterier	s. 27-28
3.5.4.2. Varen har ikke kommet frem til bestemmelsesstedet	s. 28-29
3.5.4.3. Varen har kommet frem til bestemmelsesstedet	s. 29-32
3.5.4.4. Foreligger det krav om faktisk handling?	s. 32-34
3.5.5. Overgitt i tilknytning til fast eiendom	s. 34-35
<b>4. Forholdet mellom stansningsrettens og hevningsrettens skjæringsstidspunkt</b>	<b>s. 36-38</b>
<b>5. Kildehenvisning og litteraturliste</b>	<b>s. 39-42</b>

# 1. INNLEDNING

## 1.1 Tema

Oppgavens siktemål er å redegjøre for den egentlige stansningsretten. Ved å plassere begrepet i en rettslig sammenheng, gjennomgå de materielle og personelle vilkår og redegjøre for når retten opphører, vil anvendelsen av og innholdet i rettigheten konkretiseres.

Stansningsretten er kort sagt et midlertidig rettsmiddel som kan anvendes når medkontrahenten enten ikke innfrir sin avtalerettslige forpliktelse samtidig som parten, eller hvor det forventes at medkontrahenten ikke vil eller kan innfri ved annen avtalt forfalltid.<sup>1</sup> Den egentlige stansningsretten anvendes ved spørsmål om stansning ved antesipert betalingsmislighold mens varer er under transport.<sup>2</sup> Parten har i stansningsretten hjemmel til å suspendere oppfylleelsesplikten inntil enten innfrielse av motytelsen eller sikkerhetsstillelse for slik innfrielse.<sup>3</sup> Medkontrahenten har da ikke rett til å foreta misligholdsbeføyelser ovenfor selger.<sup>4</sup>

Stansningsretten vil ivareta det grunnleggende prinsippet om ytelse mot ytelse, hvor ytelsesplikten er betinget av at også motparten yter. Prinsippet innebærer at balansen i avtaleforholdet opprettholdes eller gjenopprettes.<sup>5</sup> Det vil være et skår i avhengighetsforholdet i avtalen, og i seg selv urimelig, å kreve at selger innfrir sin ytelse ubetinget av kjøpers innfrielse.<sup>6</sup>

## 1.2 Avgrensning

Oppgavens primær fokus er å redegjøre for den egentlige stansningsretten ovenfor en illikvid/insolvent kjøper eller et konkursbo. Bakgrunnen for valget av selgers stansningsrett er at kjøpers stansning av vederlagsytelsen fremstår som mindre aktuelt.<sup>7</sup>

Det er forholdet mellom selger og kjøper/konkursbo som behandles, og ikke eventuelle nye erververe av varene. Avgrensning følger først og fremst av at det ikke er nødvendig å ta opp rettsforholdet til nye erververe for å belyse den egentlige stansningsretten. Dessuten kan nye erververe også føre til nye rettslige spørsmål, som eksempelvis godtroerverv. Dette ville utvide oppgavens tema mer enn det som er hensiktsmessig for å belyse den egentlige stansningsretten.

Stansning av arbeid og tilvirkningen i tilvirkningskjøp, håndverkertjenester eller boligbygging faller utenfor oppgaven. Avgrensningen henger sammen med at det synes å være en forutsetning

---

<sup>1</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 188. Rettsmiddelet er midlertidig ettersom rettsforholdet mellom partene ikke opphører ved anvendelse av stansningsretten. For slikt resultat må ytterligere rettslige skritt foretas. Mer om dette i punkt 2.3-2.4.

<sup>2</sup> Se punkt 2.3

<sup>3</sup> Forutsetningsvis av dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61. Mer under punkt 3.5.

<sup>4</sup> Ramberg, *Köplagen*, s. 592.

<sup>5</sup> Hov, *Avtalebrudd og partsskifte*, s. 140.

<sup>6</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 187.

<sup>7</sup> Se punkt 3.4, petitavsnitt.

for den egentlige stansningsretten at det foreligger rettslig levering av en formuesgode til et mellomledd under innfrielse av leveringsforpliktelsen.<sup>8</sup> Dette vil ikke være tilfellet ved stansning av arbeid.

### 1.3 Fremgangen i oppgaven

Utgangspunktet for oppgaven er reguleringen i dekningsloven § 7-2. Stansningsretten strekker seg imidlertid også over den kjøpsrettslige reguleringen. Det innbyrdes forhold mellom dekningsloven og kjøpslovgivningen behandles nærmere under punkt 2.2.3. Forholdet til tilbakeholdsretten belyses i punkt 2.2.2

I punkt 2.4 vil det gis en kort redegjørelse for andre tilgrensende rettigheter. Hevningsretten og stansningsretten har en særlig tilknytning; en hevningsrett kan være den ønskede følgen av anvendelsen av stansningsretten. Dette gjør det interessant å se skjæringstidspunktene for disse rettighetene opp mot hverandre. Sammenligningen gjøres i punkt 4.

I punkt 3 redegjøres det for stansningsrettens materielle og personelle vilkår og stansningsrettens opphør. Det er særlig spørsmålet om hvorvidt ytelsen er ”*overgitt*” som har blitt problematisert i teori og praksis.<sup>9</sup> En mer omfattende redegjørelse for dette vilkåret fremgår i punkt 3.5.2. Redegjørelsen knytter seg hovedsakelig til kjøpsavtaler av løssøre. Det vil imidlertid også redegjøres noe for forholdet ved fast eiendom.

Reguleringen i svensk og dansk rett er i stor grad likelydende som den norske reguleringen. Det vil dermed trekkes paralleller til svensk og dansk rett hvor dette synes hensiktsmessig.

---

<sup>8</sup> Se punkt 2.3.

<sup>9</sup> Fra dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61(2). Se Truyen s. 347 flg og Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 189 flg.

## **2. PLASSERING I DET JURIDISKE LANDSKAP**

### **2.1 Generelt om reguleringen**

Ved insolvens og konkurs er det nærliggende å anvende dekningsloven § 7-2 som hjemmel for stansningsretten. Bestemmelsen er plassert i kapittel 7. Kapitlet regulerer ”*skyldnerens kontraktmessige forpliktelser*”<sup>10</sup>, altså de rettigheter og plikter som skyldneren har påtatt seg ved avtale. Formuleringen viser at reguleringen i kapitlet bygger på kontraktsrettslig prinsipper. Hensett stansningsrettens bakgrunn angitt i punkt 1.1, fremstår det også som naturlig at den har nær tilknytning til obligasjonsretten.

I kjøpslovgivningen fokuseres det på kjøpsloven. Stansningsretten i kjøpsloven vil i stor grad være liklydende som øvrig kjøpslovgivning<sup>11</sup> og dekningsloven § 7-2. Særegenheter ved ulike avtaletyper vil kunne føre til ulik regulering av eksempelvis selve gjennomføringen av stansningsretten eller opphørstidspunktet.<sup>12</sup> Stansningsrettens generelle vilkår om at en av partene mangler evne eller vilje til riktig innfrielse av sin avtaleforpliktelse, samt opphør ved overgivelse, vil imidlertid være tilsvarende ved all regulering av stansningsretten.<sup>13</sup> De samme hensyn gjengitt i punkt 1.1 gjør seg gjeldende generelt for stansningsretten. Det kan dermed hevdes at stansningsretten er et generelt obligasjonsrettslig prinsipp og vil i det følgende av denne grunn anvendes som et generelt prinsipp i oppgaven.<sup>14</sup>

Av overnevnte grunner vil også kjøpsloven gjenspeile den kjøpsrettslige reguleringen av stansningsretten, samt legitimere begrenset bruk av annen kjøpslovgivning.

### **2.2 Anvendelsesområdet til stansningsretten**

#### **2.2.1 Stansningsrettens karakteristikk og forholdet til tilbakeholdsretten**

Stansningsrett og tilbakeholdsrett er to begrep som ofte brukes om hverandre uten nærmere og klargjørende redegjørelse for forholdet dem imellom.

Bakgrunnen for dette kan være at det ikke nødvendigvis er et spesielt behov for å betegne forholdet som enten tilbakeholdsrett eller stansningsrett; realiteten er at man avverger en vare fra å gå over fra selger til kjøper. Det er imidlertid klart at ettersom det foreligger to begrep og ulikheter i begrepsbruken, må det også foreligge noen forskjeller i innholdet.

Spørsmålet blir dermed hvordan den egentlige stansningsretten skiller seg fra tilbakeholdsretten.

---

<sup>10</sup> Se kapitlets overskrift.

<sup>11</sup> Eksempelvis avhendingsloven.

<sup>12</sup> Eksempelvis løsørekjøp fra eiendomskjøp, se under i punkt 3.5.5.

<sup>13</sup> Se eksempelvis dekningsloven § 7-2, kjøpsloven § 61(2), avhendingsloven § 6-1.

<sup>14</sup> Andenæs synes å støtte opp om et slikt syn, se Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 187.

Tilbakeholdsretten bygger på samtidighetsprinsippet eller prinsippet om ytelse mot ytelse, og defineres tradisjonelt sett som retten til holde tilbake sin ytelse dersom motparten ikke samtidig yter sin motytelse.<sup>15</sup> Tilbakeholdsretten kan anvendes både hvor motparten ikke yter samtidig som selger,<sup>16</sup> men også hvor det foreligger et antesipert mislighold som i kjøpsloven § 61.

I dekningsloven § 7-2 vises det til at man enten kan *”holde sin ytelse tilbake, eller når ytelsen er avsendt fra leveringsstedet, hindre at den blir overgitt”*. Ordlyden antyder at det foreligger to ulike rettigheter som kan anvendes avhengig av hvorvidt leveringstidspunktet har funnet sted.

I forarbeidene til dekningsloven nevnes både tilbakeholdsrett og egentlig stansningsrett. Den egentlige stansningsretten defineres som;

*”retten til å stanse ytelsen mens den er underveis til den annen part”*.<sup>17</sup>

Begrepsbruken i juridisk litteratur har vært lite konsekvent. Hov gjør ingen forsøk på å skille mellom disse to rettighetene og refererer utelukkende til tilbakeholdsrett. Dette gjelder både ved samtidig innfrielse og ved antesipert mislighold etter dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61.<sup>18</sup>

Andenæs refererer på sin side både retten til tilbakeholdelse og til det å avverge overgivelsen som stansningsrett.<sup>19</sup>

Hagstrøm skiller positivt mellom tilbakeholdsrett og stansningsrett. Tilbakeholdsrett betegnes som retten til å *”holde sin ytelse tilbake”*, mens stansningsretten benyttes dersom man avverger varen fra å bli overgitt til kjøper under transport.<sup>20</sup>

Bergem, Konow og Rognlien viser til at stansningsrett i vid forstand innebærer en rett til å

*”holde ytelse tilbake”* [mens stansningsrett i] *”snever forstand”* [er] *”retten til å hindre at avsendt ting blir overgitt til kjøperen eller hans bo”*.<sup>21</sup>

Sistnevnte og Hagstrøm vil således ligge nærmest konkurslovutvalgets definisjon av stansningsretten.

Det synes dermed som om skillet mellom egentlig stansningsrett og tilbakeholdsrett knytter seg til hvorvidt varen er *”avsendt”* eller *”underveis”* til kjøper.<sup>22</sup> Ordlyden til *”avsendt”* og *”underveis”* indikerer at varen faktisk må være under transport eller frakt. En slik forståelse har en viss støttes i overnevnte litteratur, se særlig Hagstrøm.

---

<sup>15</sup> Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 352.

<sup>16</sup> Se eksempelvis kjøpsloven § 10.

<sup>17</sup> Ot.prp. nr 50 (1980-1981), s. 180.

<sup>18</sup> Hov, *Avtalebrudd og partsskifte*, kapittel 10 og 17.

<sup>19</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 188.

<sup>20</sup> Hagstrøm, *Obligasjonsrett* 591.

<sup>21</sup> Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 300. Stansningsrett i snever forstand er samme rettighet som refereres til som den egentlige stansningsretten i denne oppgaven.

<sup>22</sup> Se dekningsloven § 7-2, kjl § 61 og Ot.prp.nr.50 (1980-1981), s. 180.

I avgjørelsen gjengitt i Rt.1997/1438 uttaler Høyesterett at de

*”tilfeller hvor stansningsrett etter teori og praksis er anerkjent, knytter seg regelmessig til andre situasjoner, blant annet hvor varen er under transport ved speditør eller på speditørens regulære lager.”*

Av dette følger det at det er den egentlige stansningsretten som anvendes dersom varen stanses når varen enten er under transport eller lagret i av andre i forbindelse med selgers innfrielse av leveringsforpliktelsen.

Selgeren eller hans menn har selv anledning til å frakte ut en vare til kjøper eller til annet avtalt leveringssted. I utgangspunktet er det ikke vesensforskjell mellom tilfeller hvor selger holder tilbake en gjenstand på sitt utsalgssted og hvor selger holder gjenstanden tilbake i sitt transportmiddel ved eller i nærheten av kjøpers sted. En underliggende problemstilling er dermed hvorvidt det foreligger ytterligere forutsetninger for anvendelse av den egentlige stansningsretten fremfor tilbakeholdsretten.

Dekningsloven § 7-2 fastslår at overgivelse fortsatt kan hindres etter at en vare er *”avsendt fra leveringsstedet.”* Ut fra tidligere nevnte forarbeider og teori, fremstår det som om formuleringen henspiller den egentlige stansningsretten. Ordlyden indikerer at man fremdeles kan benyttes seg av retten til å stanse en vare, selv om rettslig levering har funnet sted. Det er på det rene at levering i kjøpsrettslig forstand finner sted ved overlevering til første fraktfører.<sup>23</sup> Dersom selger frakter varen selv, vil rettslig levering finne sted ved overgivelse av varen til kjøper.<sup>24</sup> Det foreligger da ikke rom for å stanse en vare etter levering. En henvisning til den egentlige stansningsretten gir i slike tilfeller liten mening. Dette kan tale for at den egentlige stansningen forutsetter at andre enn selger selv transporterer varene.

Et slikt syn vil tilsynelatende også ha støtte i juridisk teori. Hagstrøm viser til at

*”når det er foretatt [...] levering av egen ytelse, er detensjonsretten tapt”.*<sup>25</sup>

Videre viser Bergem, Konow og Rognlien til at dersom selgeren ikke har foretatt rettslig levering, vil tilbakeholdsretten i § 61(1) fortsatt gjelde.<sup>26</sup> Fremstillingen viser samme sted til at stansningsretten i egentlig forstand skal utvide rekkevidden av tilbakeholdsretten i første ledd, slik at rettslige levering ikke skal være opphørstidspunktet for stansningsrettens ved bruk av transport. Også her må selve overleveringen til kjøper være avgjørende.

Av dette følger det at dersom varen er rettslig levert og underveis til kjøper når stansningsretten gjøres gjeldende, karakteriseres dette som den egentlige stansningsretten.

---

<sup>23</sup> Jf kjøpsloven § 7(2). Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 219

<sup>24</sup> Se kjøpsloven § 7(2), siste punktum

<sup>25</sup> Detensjonsrett er tilbakeholdsrett i egen ytelse. Se Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 352.

<sup>26</sup> Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 304.

En forutsetning må i så fall være at denne tredjepersonen har anledning til å overgi varen til kjøper, og at tredjemann dermed benyttes som et ledd i selgers leveringsforpliktelse.<sup>27</sup> Dersom eksempelvis selger benytter seg av kontraktsmedhjelpere til å fullføre tilvirkning vil det ikke nødvendigvis innebære at kjøper skal kunne overta varen etter at denne jobben er fullført. I de tilfeller kjøper på eget initiativ får en uberettiget besittelse av gjenstanden, vil han selvsagt ikke kunne avskjære selgers stansningsrett.<sup>28</sup> Kjøper vil trolig være forpliktet til å tilbakelevere ytelsen.<sup>29</sup> Det foreligger da heller ingen oppfordring for selger til å påberope seg stansningsrett, slik at problemstillingen vanskelig kan tenkes å komme på spissen.

Begrepet stansningsrett er både i den rettslige reguleringen og i juridisk teori knyttet til antesipert betalingsmislighold. Ordlyden i dekningsloven § 7-2 angir ikke direkte en slik forutsetning.<sup>30</sup> Både i forarbeidene og i juridisk teori knyttes imidlertid fremstillingen av dekningsloven § 7-2 seg til kjøpsloven 61.<sup>31</sup> Det er dermed nærliggende å konkludere med at dette også er gjeldende for dekningsloven § 7-2.

Ingen av disse rettskildene angir imidlertid eksplisitt hvorfor den egentlige stansningsretten knytter seg til det antesiperte betalingsmisligholdet. Bakgrunnen for at den egentlige stansningsretten knytter seg til antesipert betalingsmislighold kan ha sin sammenheng med at varer ved transportkjøp kan være under transport over et lengre tidsrom, og selger dermed vil bli kjent med kjøpers manglende betalingsevne allerede før transportens ankomst.

Videre kan bruken av konnossement vise hvorfor stansningsrett er tilknyttet antesipert betalingsmislighold.<sup>32</sup> Overgivelse av konnossement til kjøper<sup>33</sup> indikerer at kjøper er rettmessig eier med krav på om å få utlevert varene. Dette kan innebære at selger ønsker å gjøre stansningsretten gjeldende allerede før et overgivelsestidspunkt, for slik ikke risikere at kjøper får varene i hende.

Dessuten er det et moment i samme retning at ved bruk av konnossement eller annet fraktdokument ved transportavtaler,<sup>34</sup> vil selger kunne kreve penger allerede ved overgivelse av transportdokumentet.<sup>35</sup> Dersom betaling ikke finner sted ved overgivelse av et fraktdokument, er det nærliggende å hevde at selger har gitt betalingshenstand. Ved utsatt forfallstid er det antesipert betalingsmislighold som må begrunne stansningsretten. I bruken av konnossement ved transportkjøp, ligger det dermed også implisitt en karakteristikk ved den egentlige stansningsretten; det er formodentligvis gitt betalingshenstand.

---

<sup>27</sup> Forutsetningsvis av Truyen, s. 387.

<sup>28</sup> Ibid, l.c.

<sup>29</sup> Ibid, l.c.

<sup>30</sup> Med unntak av henvisningen i siste punktum, som viser at bestemmelsen også er anvendelig ved betalingshenstand.

<sup>31</sup> Se eksempelvis Ot.prp.nr.50 (1980-1990), s. 181, som viser til kjl § 61 sin forgjenger i den tidligere kjøpsloven § 39 og Andenæs *Konkurs* (2009), s. 188.

<sup>32</sup> Overlevering av konnossement er uten betydning for stansningsrett til varene, jf eksempelvis kjøpsloven § 61(2) og Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 191, som kun konstaterer slik rettstilstand. Se også Truyen, s. 355, som viser til at dette er sikker rett.

<sup>33</sup> Som gjerne er tilfellet ved lengre transport, se nedenfor.

<sup>34</sup> Dette er vanlig og til tider påkrevd, se eksempelvis vegfraktdloven § 7 og sjøloven § 292.

<sup>35</sup> Se kjøpsloven § 49(3).



Oppsummeringsvis kan det således synes som at den egentlige stansningsretten forutsetter at det er foretatt rettslig levering av selger, at det foreligger antesipert betalingsmislighold og at det er gitt betalingshenstand til kjøper. Stansningsretten vil strekke seg over et lengre tidsrom enn tilbakeholdsretten, idet den også er i behold etter leveringstidspunktet og til tross for overgivelse av transportdokumenter.<sup>36</sup> Tilbakeholdsretten vil imidlertid være en mer omfattende rettighet enn stansningsretten ved at den anvendes både ved aktuell og antesipert mislighold og således under ulike tidspunkt i et avtaleforhold. Den egentlige stansningsretten gjør seg kun gjeldende ved transport.

I det følgende vil bruken av begrepet *stansningsrett* vise til det som karakteriseres som *den egentlige stansningsretten*.

### 2.2.2. Anvendelsesområdet til dekningsloven § 7-2

Dekningsloven kommer primært til anvendelse "*under gjeldsforhandling og konkurs og ved offentlig skifte av insolvent dødsbo, når ikke annet er bestemt*".<sup>37</sup> Formuleringen taler for at dekningsloven § 7-2 kun har anvendelse når det er åpnet fellesforfølgning.

Dekningsloven § 7-2 er imidlertid generelt formulert. Stansningsretten kan anvendes ovenfor "*skyldner eller bo*" dersom "*skyldneren mangler midler*" til å innfri avtalen. Ordlyden viser til at det ikke må foreligge insolvens hos skyldner og at stansningsretten kan gjøres gjeldende ovenfor både skyldner selv og/eller et konkursbo. Ordlyden begrenser dermed ikke bestemmelsen til kun å gjelde ved fellesforfølgning. Tvert i mot kan det anføres at ordlyden åpner for anvendelse ved ethvert avtaleforhold hvor det foreligger antesipert betalingsmislighold.

Det er således et motsetningsforhold mellom ordlyden i dekningsloven § 7-2 og dekningslovens primære anvendelsesområde. Spørsmålet blir hvorvidt dekningsloven § 7-2 begrenser seg til fellesforfølgning, eller hvorvidt bestemmelsen også skal ha sitt virkeområde ut over fellesforfølgning.

Forarbeidene gir uttrykk for at den generelle utformingen er "*klart forutsatt fra konkurslovutvalgets side*" og ment for å angi et "*videre virkeområde*" for § 7-2 enn det som alene følger av § 1-6.<sup>38</sup>

Det fremstår imidlertid som om det foreligger noe uenighet mellom kjøpsrettslige og konkursrettslige forfattere angående bestemmelsens virkeområde.

Hov viser til at dekningsloven § 7-2 kun er anvendelig ved konkurs eller gjeldsforhandling.<sup>39</sup> Slik forståelse knytter i så fall stansningsretten tett opp til insolvensretten og fellesforfølgning.

---

<sup>36</sup> Se også Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 592, som synes å mene det samme.

<sup>37</sup> Jf dekningsloven § 1-6.

<sup>38</sup> Ot.prp.nr. 50 (1980-1981), s. 180.

<sup>39</sup> Hov, *Avtalebrudd og partsskifte*, s.140.

Hagstrøm viser også til at anvendelsesområdet til dekningsloven § 7-2 er begrenset til de tilfeller hvor ”*misligholdsgrunnen er konkurs og gjeldsforhandling*”.<sup>40</sup>

Andenæs på sin side viser til at til tross for at dekningsloven § 1-6 tilsynelatende begrenser § 7-2 til kun å gjelde i konkurs og gjeldsforhandling, vil dens anvendelsesområde rekke lengre enn som så.<sup>41</sup> Bestemmelsen må etter hans syn anses som en generell obligasjonsrettslig bestemmelse som er anvendbar i alle ”*gjensidig tyngende avtaleforhold når en part mangler midler til å oppfylle sin del av avtalen*”.<sup>42</sup> Etter Andenæs’ oppfatning er bakgrunnen for at bestemmelsen er plassert i dekningsloven at stansningsretten i dekningsloven § 7-2 begrunnes i manglende midler, og således har en nær tilknytning til insolvensretten.<sup>43</sup> Av dette må det forstås at Andenæs er av den oppfatning at bestemmelsen ikke er begrenset til fellesforfølging.

Det foreligger således noe motstrid mellom lovgiverviljen og andre rettskilder. Ved manglende utdypning eller avklaring i rettspraksis, må lovgiverviljen stå sterkest. Det må dermed konkluderes med at bestemmelsen kan anvendes også utenfor fellesforfølging.

### 2.2.3 Forholdet til kjøpsloven § 61<sup>44</sup>

Kjøpsloven § 61 kan anvendes som hjemmel for stansningsrett ved antesipert betalingsmislighold.<sup>45</sup> Ettersom dekningsloven § 7-2 etter sin ordlyd kan anvendes ved ethvert forhold, vil bestemmelsene grense opp mot hverandre.

Spørsmålet som reiser seg er hvorvidt kjøpsloven § 61 også skal anvendes under insolvensbehandling, eller hvorvidt det foreligger en forutsetning om at det er dekningsloven § 7-2 alene som skal anvendes under insolvensbehandling.

Det er stort sett ved løsøre at stansningsretten kommer på spissen. Som nevnt under punkt 2.1 anvendes imidlertid kjøpsloven for å gi uttrykk for reguleringen i kjøpslovgivningen. I dette ligger det at vurderingen under vil belyse forholdet mellom kjøpslovgivningen generelt og dekningsloven. Ettersom kjøpsloven også kan, og gjerne blir, anvendt analogisk på ulovfestet område, vil det således også få betydning utover de lovfestede avtaletyper.

Lovteksten i kjøpsloven § 61 viser at stansningsretten kan gjøres gjeldende ovenfor ”*bo*.” Ordlyden indikerer dermed at bestemmelsen skal være anvendbar også ved insolvensbehandling.

Forarbeidene til dekningsloven viser til at de ”*foreslåtte reglene [i dekningsloven § 7-2 vil] gjøre kjøpsloven §§ 39-41 overflødig*”.<sup>46</sup> Til tross for dette, ønsket imidlertid konkurslovutvalget som følge av det nordiske kjøpslovsfelleskapet å beholde reguleringen i kjøpsloven.

---

<sup>40</sup> Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 592.

<sup>41</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 187.

<sup>42</sup> Ibid, s. 187.

<sup>43</sup> Ibid, s. 187.

<sup>44</sup> Helt presist vil henvisningen til den egentlige stansningsretten være kjøpsloven § 61(2), jf (1), men for å forenkle fremstillingen, anvendes kun kjøpsloven § 61 som lovhenviing

<sup>45</sup> Se bestemmelsen og kapittelets overskrift.

<sup>46</sup> Ot.prp.nr 50 (1980-1981), s. 179. Kjl §§ 39-41 var forløperne til dagens regulering i kjøpsloven §§ 61-63.

Det ble imidlertid oppfordret til at reglene i kjøpsloven endres

*”slik at de saklige sett kommer helt på linje med reglene i nærværende kapittel”.*<sup>47</sup>

Forarbeidene til kjøpsloven viser til at

*”[n]år det gjelder realiteten skulle [kjøpsloven § 61] i hovedtrekkene være [i] samsvar med § 7-2 bortsett fra at utkastets regel er en spesialregel for kjøp”.*

Videre vises det til at det forhold at

*”motparten kommer under konkurs eller gjeldsforhandling, er klart nok hendinger som gir stansingsrett etter bestemmelsen”.*<sup>48</sup>

Forarbeidene gir dermed uttrykk for at både kjøpsloven § 61 og dekningsloven § 7-2 er anvendelig ved insolvensbehandling.

Kjøpsloven § 63 kan imidlertid synes som å regulere forholdet mellom kjøpsloven § 61 og dekningsloven § 7-2.

Bestemmelsen viser at dekningsloven kapittel 7 gjelder når *”en av partene [kommer] under insolvensbehandling”*. Formuleringen gir uttrykk for at kjøpsloven § 63 medfører at stansingsretten i kjøpsloven § 61 begrenser seg til forhold utenfor insolvensbehandling.

Tidligere var kjøpsloven § 63 innholdsmessig lik som dekningsloven §§ 7-3(1), 7-5(1) og (3) og 7-7(1). I endringsloven av 1999 nr 72 ble det vedtatt at bestemmelsen utelukkende skulle gi en generell referanse til dekningsloven kapittel 7, slik at reguleringen i kapittel 7 ble gjort gjeldende for kjøpsloven. Bakgrunnen for endringen var at reguleringen i kjøpsloven § 63 kunne *”virke overflødig ved siden av dekningslovens alminnelige bestemmelser”* og at man ved slik henvisning kunne unngå *”tolkningstvil”* mellom kjøpsloven og dekningsloven.<sup>49</sup> Forarbeidene viser imidlertid ikke til reguleringen i dekningsloven § 7-2. Manglende henvisning til bestemmelsen taler dermed for at kjøpsloven § 63s henvisning til bestemmelsene i kapittel 7 ikke tok sikte på å omfatte dekningsloven § 7-2.

Det ville dessuten være naturlig for lovgiver å endre kjøpsloven § 61 dersom det var ønskelig at dekningsloven § 7-2 skulle gjelde foran kjøpsloven ved insolvensbehandling. Det faktum at lovgiver valgte å opprettholde kjøpsloven § 61 tilsier dermed at det er forutsatt av lovgiver at kjøpsloven § 61 skal kunne anvendes ved insolvensbehandling.

En slik løsning kan også ha sin støtte i at stansingsretten i seg selv ikke er en del av insolvensbehandlingen, men et rettsmiddel for selger for å suspendere oppfylleelsesplikten.

---

<sup>47</sup> Altså dekningsloven kapittel 7. Sitert fra NOU 1972:20, s. 309-310.

<sup>48</sup> Ot.prp.nr.80 (1986-1987), s. 111.

<sup>49</sup> Ot.prp.nr.26, s. 265.

Stansningsretten vil gjelde uavhengig av hvorvidt det er skyldner selv eller hans konkursbo som står som mottaker av varene.<sup>50</sup>

Det har også blitt anført at en likelydende regulering av stansningsretten med tanke på innhold og omfang, vil dessuten føre til at man unngår to ulike tolkningsresultat av stansningsretten i parallelle saker.<sup>51</sup> Det kan dermed synes som om lovgivers valg om sammenfallende regulering er et bevisst valg.

I juridisk teori har det blitt antatt at kjøpsloven § 63 kun har som hensikt å vise til de bestemmelsene som konkret omhandler det nye rettsforholdet til boet, og ikke stansningsretten.<sup>52</sup>

Av dette følger det at kjøpsloven § 63 ikke viser til et skille mellom anvendelsesområdene for henholdsvis kjøpsloven § 61 og dekningsloven § 7-2. Begge bestemmelsene vil således kunne anvendes for å hjemle stansning i og utenfor insolvensbehandling. Spørsmålet videre er hvorvidt det i lovteksten fremgår en skillelinje mellom dekningsloven § 7-2s og kjøpsloven § 61s anvendelsesområder.

Kjøpsloven § 61 begrenser seg eksplisitt til selgers stansningsrett, mens dekningsloven § 7-2 er forutsatt til å gjelde begge parter stansningsrett.<sup>53</sup> Dermed kan skillelinje være at dekningsloven § 7-2 anvendes ved kjøpers stansningsrett, mens kjøpslovgivningen anvendes ved selgers stansningsrett.

Det må imidlertid merkes at avhendingsloven § 6-1 inneholder samme generelle formuleringer som dekningsloven. Begrensning til selgers stansningsrett er dermed ikke et generelt trekk i kjøpslovgivningen.

Stansningsretten er en generell obligasjonsrettslig bestemmelse; dens vilkår, innhold og bakenforliggende hensyn, gjør seg generelt gjeldende på det obligasjonsrettslige området.<sup>54</sup> Det foreligger dermed ikke åpenbare grunner for at stansningen ikke også skal kunne foretas av kjøper. Kjøpsloven § 61 må dermed kunne anvendes analogisk på kjøpers stansningsrett.<sup>55</sup>

Det vil også være retts teknisk uheldig å fortolke kjøpslovgivningen og dekningsloven til å dekke hver sin part i et avtaleforhold. Slik fortolkning vil innebære at partene i samme kontraktsforhold med parallelle årsaker for å stanse ytelsen, må søke hjemmel for dette i ulike lover. Videre kan det forekomme tilfeller hvor det ikke er like lett å definere hvem som er kjøper eller selger.<sup>56</sup> Reelle hensyn vil således tale i mot en slik fortolkning av bestemmelsene.

---

<sup>50</sup> Mer om personelt virkeområde i punkt 3.4.

<sup>51</sup> Synes som en av bakgrunnene for valget om sammenfallende anvendelsesområde, se NOU 1976:34, s. 72 og nevnte sitat i note 48.

<sup>52</sup> Andenæs, *Konkurs* (1999), s. 131. Fremgår ikke av nyere utgave.

<sup>53</sup> Ot.prp.nr.50 (1980-1981), s. 180.

<sup>54</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009) s. 187, se ovenfor i punkt 2.1.

<sup>55</sup> Slik som Krüger, *Norsk kjøpsrett*, s. 431, må kunne leses som å gi uttrykk for.

<sup>56</sup> Et eksempel kan være bytte av realytelser.

Av dette følger det at § 7-2 rent ordlydsmessig skiller seg fra kjøpsloven ved også å hjemle kjøpers stansningsrett. Rent praktisk bør det imidlertid ikke foreligge forskjeller mellom bestemmelsene på dette punktet.

Et annet skille mellom reguleringen er kravet i kjøpslovgivningen om at de omstendigheter som skal begrunne stansningen ikke skal vise seg før ”etter kjøpet”.<sup>57</sup> Vilkåret fremgår ikke av dekningsloven § 7-2.

Mangelen av dette vilkåret i dekningsloven § 7-2 innebærer at stansningsretten kan gjøres gjeldende uavhengig av tidspunktet for kjøpers illikviditet/insolvens og uavhengig av hvorvidt selger kjente til forholdet ved avtaleinngåelsen.<sup>58</sup>

Bestemmelsene i dekningsloven og kjøpsloven ”overlapper” dermed hverandre; dekningsloven § 7-2 forlenger stansningsretten til også å gjelde dersom det fremgår ”etter kjøpet” at kjøper ikke har evne til å innfri avtalen. Dette er også tilfellet i dansk rett.<sup>59</sup>

Det synes dermed å kunne foreligge en skillelinje mellom anvendelsesområdene for bestemmelsene alt ettersom når det fremgår at kjøper mangler evne til å innfri.

Et slikt skille i norsk rett fremstår imidlertid ikke helt uproblematisk. Stansningsretten i dansk konkursregulering gjelder først når konkurs er åpnet.<sup>60</sup> Som nevnt vil en slik begrensning ikke eksplisitt følge av dekningsloven § 7-2. Det vil i norsk rett være en overlapping i reguleringen med hensyn til kravet om selgers kjennskap, men som redegjort for ovenfor, ikke en naturlig overlapping av anvendelsesområdene. Selger kan dermed omgå vilkåret i kjøpsloven § 61 ved å påberope seg stansningsretten etter dekningsloven § 7-2. Resultatet er at selger egentlig har ”dobbeldekning” for sin stansningsrett for samme konfliktsituasjon.

Bakgrunnen for vilkåret i kjøpslovgivningen er at vilkåret skal ”beskytte en økonomisk svak part mot å bli utsatt for nye krav om garantier m.m. senere, under oppfyllelsestiden”.<sup>61</sup> Dersom kjøpers økonomiske forhold er kjent allerede ved avtaleinngåelsen, kan det forventes at selger tar konsekvensen av dette, og legger eventuelle føringer for den usikrede kreditten i avtalen.<sup>62</sup> Risikoen for riktig oppfyllelse vil i slikt tilfelle ligge innenfor partenes egen sfære.<sup>63</sup>

Vilkåret i kjøpslovgivningen vil praktisk sett kunne verne kjøper ved å unngå selgers stansning av ytelse kjøper er avhengig av for enten å styrke eller for å unngå å svekke økonomien. Slik begrensning medfører at insolvensbehandling faktisk kan unngås. Begrensningen vil slikt sett kunne fungere som et forebyggende middel for å verne skyldners videre drift. Opprettholdelse av driften vil ikke bare være gunstig for skyldner selv, men også for kreditorer og samfunnet

---

<sup>57</sup> Jf eksempelvis kjøpsloven § 61.

<sup>58</sup> Under punkt 3 vil innholdet i det overnevnte vilkåret behandles. Denne redegjørelsen vil være tilstrekkelig i denne vurderingens øyemed.

<sup>59</sup> Se den danske konkursloven § 54 og den danske købeloven § 39.

<sup>60</sup> Se konkursloven § 54.

<sup>61</sup> Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 301.

<sup>62</sup> Mer om usikret kreditt under punkt 2.3.

<sup>63</sup> Ramberg, *Köpslagen*, s. 587.

generelt, som er bedre av med at driften opprettholdes, fremfor nedlegges med de ringvirkninger det fører med seg.

Dersom konkurs allerede foreligger, vil imidlertid ikke disse hensyn gjøre seg gjeldende. Parten er utvilsomt insolvent, usikrede parter involvert vil sannsynligvis lide tap, og driften vil ikke kunne opprettholdes.<sup>64</sup>

Det overnevnte kan tenkes å være bakgrunnen for at vilkåret er utelatt i insolvens/konkursrettslige reguleringene i danske konkursloven og den norske dekningsloven. Rettskildene gir imidlertid ingen forklaring på hvorfor det er ulike krav i dekningsloven og kjøpsloven på dette området. Det synes imidlertid klart at slik ordlyden i reguleringen er i norsk rett i dag, vil det vern som kjøper eventuelt skulle ha hatt etter kjøpslovgivningen være tilnærmet illusorisk.

Ulikheten mellom lovtekstene i kjøpsloven § 61 og dekningsloven § 7-2 trekker i retning av at reglene bør fortolkes slik at dekningsloven § 7-2 fortrinnsvis anvendes ved konkurs, mens kjøpslovgivningen anvendes utenfor konkurs.

Problemstillingen blir imidlertid ikke berørt i verken lovenes forarbeider, i rettspraksis eller juridisk teori. Dermed kan rettskildene indikere at ulikheten i lovformuleringen ikke skal tolkes som at det også foreligger ulike anvendelsesområder for bestemmelsene. Dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61 har eksempelvis i rettspraksis blitt anvendt sammen som rettsgrunnlag for stansningsretten.<sup>65</sup>

Juridisk teori indikerer også at bestemmelsene omfatter de samme forhold.<sup>66</sup> Andenæs viser eksempelvis til at kjøpslovgivningen i utgangspunktet går foran dekningsloven § 7-2, men hvor

*”det åpnes bobehandling hos skyldneren, er det **trolig**<sup>67</sup> bare dekningsloven § 7-2 som skal anvendes”.*<sup>68</sup>

I dette må det ligge at hans oppfatning er at begge bestemmelsene rammer samme forhold.

Dermed må det, til tross for ulikheter i formuleringene i dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61, konkluderes med at det ikke foreligger grunnlag for å hevde at bestemmelsene skal ha ulike anvendelsesområder.

Det kan imidlertid spørres om et slikt tolkningsresultat fremstår som betenkelig.

Ulikheten mellom bestemmelsene vedrørende vilkåret ”*etter kjøpet*” tilsier som nevnt at bestemmelsenes anvendelsesområder bør tolkes ulikt. Det er på det rene at dersom lovgiver ønsker å opprettholde dette vernet for kjøper, fremstår det betenkelig å beholde dagens

---

<sup>64</sup> Dette er en forenkling av situasjonen for å illustrere mulige tolkningsalternativer.

<sup>65</sup> Slik som det synes som gjøres i Rt.1997/1438 (1. avsnitt). Behandles nærmere i punkt 3.

<sup>66</sup> Se eksempelvis Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 300. Mer nedenfor.

<sup>67</sup> Min utheving.

<sup>68</sup> Andenæs, *Konkurs*, s. 188.

formulering av bestemmelsene. Betenkeligheten gjør seg særlig gjeldende når det ikke foreligger andre kilder med klargjørende tolkningsbidrag for innholdet i vilkåret og betydningen av manglende parallell begrensning i dekningsloven.

Det er ikke nødvendigvis hensiktsmessig med to reguleringer som gjenspeiler samme rettighet. I seg selv er det imidlertid heller ikke betenkelig med parallell regulering, så fremt dette ikke medfører to ulike utfall i samme sak. Ved siden av kjennskapsvilkåret, er det dermed ikke betenkelig å la både kjøpsloven og dekningsloven omfatte de samme forhold. Ingen rettskilder antyder at sammenfallende regulering har blitt ansett som betenkelig. Manglende rettspraksis angir derimot at det ikke er problematisk i det praktiske liv.

Spørsmålet blir så hvilken bestemmelse som har forrang dersom et forhold faller innenfor begge bestemmelsers ordlyd.

For det første, vil dekningsloven § 7-1s henvisning til at kapittelet hvor dekningsloven § 7-2 er plassert *”bare kommer til anvendelse når ikke annet følger av andre lovbestemmelser”* kunne indikere at kjøpslovgivningen har forrang.

Det kan problematiseres hvilken praktisk betydning dekningsloven § 7-1 egentlig har for dekningsloven § 7-2. Bakgrunnen for innføringen av dekningsloven § 7-1 er i følge Ot.prp.nr.50 (1980-1981), s. 177, å begrense de betenkeligheter en generell formulering av forholdet til boets inntredelse kunne medføre, ved å åpne for at de særtrekk og hensyn som fulgte av de ulike avtaletyper likevel kunne vektlegges. For det første vil stansningsretten i seg selv ikke endres ved boets inntredelse. For det andre vil det ikke foreligge vesentlige forskjeller mellom kjøpslovgivningens og dekningslovens regulering av stansningsrett. Den praktiske påvirkningen av dekningsloven § 7-1 vil ikke få videre betydning for oppgaven, og vil således ikke problematiseres ytterligere.

Kjøpslovens forarbeider uttaler at det forhold at

*”motparten kommer under konkurs eller gjeldsforhandling, er klart nok hendinger som gir stansingsrett etter bestemmelsen”*.<sup>69</sup>

Kjøpsloven ble vedtatt i etterkant av dekningsloven. Det ville vært naturlig dersom dekningsloven skulle ha hatt forrang ved insolvensbehandling, at forarbeidene også gav uttrykk for dette. Ettersom forarbeidene faktisk gir uttrykk for at kjøpsloven skal anvendes ved slike tilfeller, har forarbeidene blitt ansett for å gi støtte til at kjøpsloven som utgangspunkt går foran dekningsloven.<sup>70</sup>

Andenæs viser imidlertid til, som tidligere nevnt, at det trolig er dekningsloven § 7-2 som skal anvendes ved fellesforfølgning. Uttalelsen antyder at dekningsloven skal ha forrang ved insolvensbehandling.

I praksis vil det i imidlertid være mindre aktuelt med stansningsrett ved fellesforfølgning. Dette har sin bakgrunn i kravet i dekningsloven § 7-5 om å innfri eller stille sikkerhet dersom boet skal tre inn i avtalen. En bobestyrer vil formodentligvis unngå å påhefte konkursboet for flere betalingsforpliktelser enn det boet makter. Det er få tilfeller hvor det åpnes massekonkurs. Til slutt vil dekningsloven § 7-9 medføre at selger

<sup>69</sup> Ot.prp.nr.80 (1986-1987), s. 111.

<sup>70</sup> Se Andenæs, *Konkurs* (1999), s. 131. (Fremgår ikke av nyere utgave).

ikke mister muligheten til å få tilbakeført varene dersom det allerede er åpnet konkurs når varene blir overgitt. I disse poengene ligger det at stansningsretten i utgangspunktet ikke er like aktuelt eller nødvendig rettsmiddel ovenfor et bo. Den praktiske hovedregel vil således også etter Andenæs sin argumentasjon være at stansningsretten reguleres i kjøpsloven.

Bergem, Konow og Rognlien er av den oppfatning at kjøpslovgivningen har forrang, hvor dekningsloven vil fungere som et supplement til kjøpslovgivningen.<sup>71</sup>

Tolkningsprinsippene ”lex specialis” og ”lex posterior” tilsier dessuten at det er den senere vedtatte kjøpsloven<sup>72</sup> som bør regulere stansningsretten hvor bestemmelsenes anvendelsesområder kolliderer.

Samlet sett synes utgangspunktet å være kjøpslovgivningen har forrang.

#### 2.2.4 Tilstrekkelig, eller nødvendig, med dekningsloven § 7-2?

Fremstillingen ovenfor viser således at kjøpsloven § 61 og dekningsloven § 7-2 regulerer de samme forhold. Kjøpsloven vil dessuten ha forrang. Ved første øyekast vil således dekningsloven § 7-2 være en overflødig bestemmelse. Spørsmålet som reises er hvorvidt reguleringen i dekningsloven § 7-2 kan anses som en tilstrekkelig regulering, slik at reguleringen i kjøpsloven i utgangspunktet kan falle bort, eller om dekningsloven § 7-2 faktisk fremstår som en unødig regulering av stansningsretten.

I utgangspunktet vil dekningsloven § 7-2 med sin generelle utforming omfatte enhver kontrakt og ethvert avtaleforhold. Med hensyn til en forenklet regulering og rettsanvendelse, vil det dermed kunne være tilstrekkelig med reguleringen i dekningsloven § 7-2.

Dekningsloven § 7-2 dekker imidlertid kun økonomiske forhold. Dersom bestemmelsen skal gi en fullstendig regulering av stansningsretten, må dekningsloven § 7-2 utvides til å ramme ikke-økonomiske forhold. En utvidelse av dekningsloven § 7-2 til å dekke ikke-økonomiske forhold vil imidlertid medføre en uheldig, og gjerne uhensiktsmessig, plassering av bestemmelsen; forbindelsen til dekningsloven er nettopp at det er kjøpers manglende midler som begrunner stansningsretten.<sup>73</sup>

Et alternativ er å begrense kjøpslovgivningen til utelukkende å gjelde ikke-økonomiske forhold. Slik begrensning vil på den ene siden gjøre at bestemmelsene supplerer hverandre. På den andre siden vil det å modifisere hele kjøpslovgivningen være betydelig mer arbeidskrevende enn å begrense eller opphøre bruken av dekningsloven § 7-2. Når det i utgangspunktet ikke er et behov for at bestemmelsene skal supplere hverandre, vil et slikt arbeid kunne fremstå uhensiktsmessig.

---

<sup>71</sup> Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 300.

<sup>72</sup> Prinsippene vil gi samme tolkningsresultat for stort sett hele kjøpslovgivningen, uten at jeg går nærmere inn på andre eksempler.

<sup>73</sup> Dette bygger på Andenæs sin oppfatning, se note 42.



Det kan hevdes at det er mer naturlig å søke hjemmel for stansning i kjøpsloven som spesialbestemmelse for kjøpsavtaler, enn etter en generell regulering i en lov som knytter seg til insolvensbehandling. Ettersom dekningsloven § 7-2 ikke gir uttrykk for en utvidet eller supplerende adgang til stansing, vil dette ståstedet tilsi at hensynet til effektiv lovregulering viser til at kjøpslovgivningen kan regulere stansningsretten alene.

Videre er det klart at som følge av den legislative begrunnelsen for stansningsrett og stansningsrettens bakgrunn som et obligasjonsrettslig prinsipp, vil det neppe by på problemer å anvende kjøpslovgivningen analogisk for kontraktstyper som ikke er lovfestet. Det er således ikke et behov for en generell ”oppsamlingsbestemmelse” som dekningsloven § 7-2 for at stansningsrett skal kunne gjøres gjeldende på ulovfestet område.

I svensk rett er stansningsretten alene regulert i kjøpslovgivningen.<sup>74</sup> Harmoniseringshensyn kan dermed tilsi at stansningsretten reguleres i kjøpslovgivningen. Den danske reguleringen angir et klart skille mellom anvendelsesområdene for stansningsretten i henholdsvis konkurslovgivningen og kjøpslovgivningen. Slik situasjonen er nå, er norsk rett dermed verken harmonisert med svensk eller dansk rett.

En helhetsvurdering synes dermed å vise at dekningsloven § 7-2 i praksis er en overflødig bestemmelse.

Hvorvidt bestemmelsen er overflødig eller ikke, vil som følge av likelydende innhold som kjøpsloven § 61 ikke få betydning for den videre redegjørelsen av selve innholdet i stansningsretten.

## 2.4 Tilgrensende rettigheter

Stansningsretten kan også ses i sammenheng med andre rettigheter.

For det første er hevningsretten en tilgrensende rettighet.<sup>75</sup> Den legislative begrunnelsen for adgangen til hevning av avtaler, er at parten skal kunne gå fra et avtaleforhold hvor medkontrahtenten misligholder sin forpliktelse i vesentlig grad, og inn i nytt avtaleforhold med ny medkontrahtent som oppfyller sine forpliktelser.<sup>76</sup> Denne begrunnelsen ligger også som et bakteppe for ønsket om å stanse en ytelse; være sikker på å motta motytelse for egen innfrielse. Stansningsrett som pressmiddel vil være svekket dersom selger ikke har anledning til å heve avtalen hvor skyldneren verken innfrir eller stiller sikkerhet for innfrielse. Forholdet kan da være at selger sitter med en gjenstand han ikke er forpliktet til å overlevere til kjøper, men som han heller ikke har rett til å anvende eller selge til andre.<sup>77</sup>

---

<sup>74</sup> Se svensk kjøpslov § 61.

<sup>75</sup> Lovhjemmel for hevningsretten foreligger eksempelvis i dekningsloven § 7-7 og kjøpsloven § 62.

<sup>76</sup> Hov, *Avtalebrudd og partskifte* s. 153.

<sup>77</sup> Slikt forhold kan imidlertid oppstå, se punkt 4.

Hevningsrett vil således kunne sies å være et komplementært rettsmiddel til stansningsrett.

At kjøper mangler økonomiske midler til å innfri, kan også utgjøre en relevant bristende forutsetning for selger.<sup>78</sup> Stansingsretten vil som nevnt være mest aktuell hvor det er gitt betalingshenstand.<sup>79</sup> Dette innebærer at stansingsretten ofte aktualiseres i tilfeller hvor selger skal innfri sin forpliktelse før kjøpers forfallstid. Det har formodningen for seg at slik betalingshenstand er gitt fordi man har tillit til at vederlaget vil komme til den avtalte forfallstid. Den økonomiske situasjonen hos medkontrahenten gjør det imidlertid usikkert hvorvidt riktig innfrielse/oppfyllelse vil finne sted. Illikviditet eller insolvens vil da innebære en bristende forutsetning for tilsagnet om denne usikrede kreditten.<sup>80</sup>

En avtale kan revideres eller bortfalle som følge av bristende forutsetninger.<sup>81</sup> Vilkårene er at parten har inngått avtalen under den forutsetning som påberopes som bristet, at denne forutsetningen klart var motiverende for avtaleinngåelsen, at det var synbart for medkontrahent at selve forpliktelsen bygger på og er motivert av forutsetningen, og til sist at bristen er rettslig relevant.<sup>82</sup>

En mulighet for avtalerevisjon foreligger også etter avtaleloven § 36. Bestemmelsen fastslår at avtalen kan endres eller heves dersom det ”ville virke urimelig eller være i strid med god forretningsskikk å gjøre den gjeldende”. Revisjon i henhold til denne bestemmelsen kan i utgangspunktet bygge på samme grunnlag som læren om bristende forutsetninger, jf § 36(2).<sup>83</sup>

Det kan også foreligge ugyldighetsgrunner som kan gjøres gjeldende i etterkant av en stansning. Dette innebærer at økonomiske forhold etter omstendighetene kan gi hjemmel for å gå fra avtalen i sin helhet.<sup>84</sup>

---

<sup>78</sup> Andenæs, *Konkurs*, (2009), s. 187.

<sup>79</sup> Se punkt 2.3.

<sup>80</sup> Dersom det var stilt sikkerhet for kreditten vil stansningsrett være avskåret, se dekningsloven § 7-2 og punkt 3.5.1.

<sup>81</sup> Den ulovfestede læren om bristende forutsetninger. Se Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 248. For historisk blick, se s. 251 flg.

<sup>82</sup> *Ibid*, s. 248-249.

<sup>83</sup> Det foreligger viss diskusjon om samspillet mellom læren om bristende forutsetninger og avtaleloven § 36, se eksempelvis Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 304 flg. Jeg går ikke nærmere inn på dette.

<sup>84</sup> Se eksempelvis avtaleloven §§ 30(2) og 33.

### **3 INNHOLDET I STANSINGSRETTE**

#### **3.1 Innledning**

I det følgende vil vilkårene for stansningsretten gjennomgås. Det vil bli tatt utgangspunkt i dekningsloven § 7-2. Siterte vilkår i teksten vil således være fra dekningsloven § 7-2 med mindre annet presiseres. En felles behandling med kjøpsreguleringen for stansingsrettens innhold er naturlig hensett rettighetens bakgrunn som obligasjonsrettslig prinsipp. Dermed vil redegjørelsen også inneholde henvisninger til særskilt kjøpsloven § 61.

#### **3.2 Vilkår for stansingsretten**

Dekningsloven § 7-2 omfatter tilfeller hvor det "[v]iser [...] seg at skyldneren mangler midler til å oppfylle sin del av en gjensidig tyngende avtale i rett tid."

En første forutsetning for stansningsretten er altså at det foreligger en "gjensidig tyngende avtale" mellom skyldner og parten som ønsker å stanse sin ytelse. Dermed må det foreligge en avtale hvor begge parter er forpliktet til å yte noe. Dersom det ikke er avtalt vederlag for ytelsen, vil det heller ikke foreligge en risiko for ikke å få innfridd en motytelse. Grunnleggende hensyn bak stansningsretten vil således ikke gjøre seg gjeldende.

I kjøpslovgivningen vil stansingsrett i utgangspunktet være betinget av at loven kommer til anvendelse. Virkeområdet for kjøpsloven er "kjøp" av løsøre og "bytte av ting så langt [loven] passer".<sup>85</sup> Kjøpslovens bestemmelser, herunder § 61(2) om stansingsrett, kan imidlertid også anvendes analogisk på andre tilfeller.<sup>86</sup>

Dekningsloven § 7-2 oppstiller på sin side ingen krav om, eller avgrensning mot, avtaletyper eller type ytelser som skal presteres. Bestemmelsens formulering har som hensikt å være generell nok til å dekke ethvert kontraktsforhold skyldneren kan være bundet til.<sup>87</sup> Rekkevidden vil imidlertid begrenses av hva det kan lovlig inngås avtaler om, og hvilke ytelser som faktisk kan "hindre[s]" fra å bli "overgitt til skyldneren".<sup>88</sup>

Det sentrale vilkår for stansingsrett er at det "[v]iser [...] seg at skyldneren mangler midler til å oppfylle sin del [av avtalen til] rett tid". Lovteksten viser for det første til at det er de økonomiske forhold som er avgjørende etter dekningsloven. Bestemmelsens plassering i dekningsloven gjør det naturlig å trekke den slutning at vilkåret viser til insolvens på skyldneres hånd. Det er klart at insolvens etter konkursloven må være tilstrekkelig.<sup>89</sup> Videre vil utlegg, mislykket

---

<sup>85</sup> Jf Kjøpsloven § 1.

<sup>86</sup> Se ovenfor i punkt 2.1.

<sup>87</sup> Ot.prp.nr.50 (1980-1981), s. 181.

<sup>88</sup> Mer om dette under punkt 3.3

<sup>89</sup> Jf konkursloven §§ 60, jf 61.

enkeltforfølgning eller gjeldsforhandling være indikatorer på manglende betalingsevne hos skyldneren.<sup>90</sup>

Den språklige forståelsen av ordlyden vil imidlertid gå utover insolvenstilfellene. Ordlyden tilsier at det er tilstrekkelig at skyldneren ikke har midler til å dekke avtaleforpliktelsen. Det kan forekomme at skyldneren er i stand til å dekke løpende forpliktelser og dermed unngå insolvens i konkurslovens forstand, men ikke være i stand til å dekke de forpliktelser som avtalen innebærer.<sup>91</sup> Det kan således sies at det generelle minimumskravet til stansningsrett er at kjøper eller skyldner fremstår som illikvid. Som Andenæs viser til, kan ikke den annen part *”vite om skyldners betalingsudyktighet er utslag av insolvens eller ikke.”*<sup>92</sup>

Kjøpsloven § 61 oppstiller på sin side et krav om at det må foreligge en *”alvorlig svikt i [kjøpers] kredittverdighet eller evne til å oppfylle”*. Ordlyden viser at det må foreligge forhold som tilsier at kjøpers vilje eller evne til å innfri ikke lenger er til stede. Både økonomiske og ikke-økonomiske forhold kan oppfylle vilkåret.<sup>93</sup> Henvisningen til kredittverdigheten må gjenspeile de samme grunnlag for stansningsretten som manglende midler gjør etter dekningsloven § 7-2.<sup>94</sup>

Videre er det ikke tilstrekkelig at selger alene pretenderer antasipert betalingsmislighold; det må foreligge et faktisk grunnlag for å tvile på innfrielse fra kjøper. I dekningsloven § 7-2 kommer dette til uttrykk ved formuleringen *”[v]iser det seg.”* Ordlyden indikerer at det må foreligge konkrete omstendigheter eller holdepunkter som tilsier manglende betalingsevne hos kjøper.

Forarbeidene viser at det kreves

*”noe mer enn bare en antagelse om oppfyllelsvansker. Man må kreve visse konkrete holdepunkter for dette”.*<sup>95</sup>

Det er naturlig at parten som utfører stansningen har bevisbyrden for at stansningen er berettiget. Dersom stansningsretten er uberettiget, kan eventuelle tap som følge av stansingen kreves erstattet.<sup>96</sup> Det vil likevel kunne være gunstig for parten å utføre stansningsrett ved tvilstilfeller. Selve søksmålsbyrden påhviler mottaker eller hans bo.<sup>97</sup> Med tanke på den risiko og kostnader et eventuelt søksmål medfører, kan stansningsretten utgjøre et effektivt pressmiddel for oppfyllelse.

Kjøpsloven § 61 fastslår at ikke ethvert forhold hjemler selgers stansningsrett ved forventet betalingsmislighold. Det må foreligge *”en alvorlig svikt”* i kjøpers kredittverdighet før selger har stansningsrett. Det er altså en viss terskel for hvilke omstendigheter som kan hjemle stansning.

---

<sup>90</sup> Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, s. 591.

<sup>91</sup> Ot.prp.nr.50 (1980-1981), s. 181, konkursloven §61.

<sup>92</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 188.

<sup>93</sup> Følger av ordlyd, og forutsettes i Ot.prp.nr. 80 (1986-1987), s. 111.

<sup>94</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 188.

<sup>95</sup> NOU 1976:34, s. 72. Knytter seg til kjøpsloven, men de samme krav må stilles etter det tilsvarende kriteriet i dekningsloven

<sup>96</sup> Ramberg, *Köplagen*, s. 592.

<sup>97</sup> Skoghøy, *Panterett*, s. 316. Viser til tilbakeholdsrett, men det samme må gjelde stansningsrett.

Dekningsloven § 7-2 gir ikke positivt uttrykk for en slik vurdering. Det fremstår imidlertid som klart at dersom det kan påvises at *"skyldner mangler midler"* til å innfri avtalen, foreligger det også en alvorlig svikt i kredittverdigheten.

Videre forutsettes det at det forventede misligholdet skyldes omstendigheter som omfatter og strekker seg over det tidsrom skyldner i utgangspunktet skal innfri, og dermed indikerer at kjøper ikke har evne til å innfri til *"rett tid"*.

Etter både kjøpsloven § 61 og avhendingsloven § 6-1 må de omstendigheter som indikerer antesipert betalingsmislighold vise seg *"etter kjøpet"*.<sup>98</sup> Vilkåret kan forstås på to måter; enten så må de omstendigheter som tilsier betalingsmislighold faktisk oppstå etter kjøpsinngåelsen eller at omstendighetene kan foreligge før avtaleinngåelsen, men uten selgers kjennskap.<sup>99</sup>

Det fremstår som klart at stansningsretten i hvert fall er i behold dersom forholdet oppstår i etterkant; selger kan uansett ikke kjenne til forholdet i en slik situasjon. Spørsmålet kan således snevres inn til hvorvidt stansningsretten er i behold dersom omstendighetene forelå allerede ved avtaleinngåelsen.

Ramberg viser til at dersom selger kjente til omstendighetene, må selger ha risiko for riktig oppfyllelse når det ikke blir lagt føringer i avtalen om kjøpers økonomiske forhold.<sup>100</sup> Videre er det ikke avgjørende hvorvidt parten burde kjenne til forholdene.<sup>101</sup>

Det vil ikke være naturlig å trekke paralleller til verken det forhold at partene har risiko for egne forutsetninger eller med at det ikke er avgjørende at parten burde kjenne til forholdet, dersom det ikke åpnes for at kjøpers økonomiske forhold kunne være svekket allerede ved avtaleinngåelsen. En slik forståelse har støtte av Bergem, Konow og Rognlien. Forutsetningen for stansningsretten er ifølge dem at forholdet som begrunner stansningen

*"enten ikke forelå da tingen ble avsendt, eller [ikke har] vist seg klart nok"*.<sup>102</sup>

Konklusjonen er at det ikke nødvendigvis foreligger et krav om at omstendighetene må ha oppstått i etterkant av avtaleinngåelsen. Det avgjørende synes å være hvorvidt selger hadde kjennskap til de økonomiske forholdene ved avtaleinngåelsen. I tilfeller hvor det var fullt ut mulig for enhver å kjenne til forholdene, foreligger det imidlertid også en formodning for at parten kjente til omstendighetene.<sup>103</sup>

Dekningsloven § 7-2 inneholder derimot ikke slik begrensning. Det er imidlertid som nevnt i punkt 2.2 uklart hvilken praktisk betydning manglende kjennskapskrav har.

---

<sup>98</sup> Bakgrunnen for vilkåret er behandlet under punkt 2.2.

<sup>99</sup> Sistnevnte tolkning fører til en nærmere tilgrensning til avtalelovens ugyldighetsregler i avtaleloven §§ 30(2) og 33 dersom kjøper bevisst har holdt tilbake informasjon om økonomiske forhold.

<sup>100</sup> Ramberg, *Köpslagen*, s. 587.

<sup>101</sup> Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 302.

<sup>102</sup> Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven*, s. 304-305.

<sup>103</sup> Ramberg, *"Köpslagen"*, s. 588, Bergem, Konow og Rognlien, *Kjøpsloven* s. 302.

### 3.3 Hva kan stanses?

Formuleringen i dekningsloven § 7-2 er generell, og angir ingen begrensning for hvilke ytelser som kan stanses. Enkelte begrensninger må imidlertid gjøre seg gjeldende.

For det første er det en selvsagt forutsetning at det faktisk er lovlig å bedrive handel med de aktuelle varene for å kunne nyte godt av det rettslige vernet stansningsretten gir.

Videre må gjenstanden knytte seg til en fysisk gjenstand; det må være mulig for selger eller tredje mann å "hindre" overgivelse av gjenstanden. En slik forståelse har støtte i ordlyden i både dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61. Et sentralt hensyn bak stansningsretten er at selve

*"stansningsretten bør kunne utføres fysisk for å være i behold".<sup>104</sup>*

Enkle fordringer og immaterielle rettigheter som ikke er knyttet til dokument vil således falle utenfor hva som kan stanses etter stansningsretten.<sup>105</sup> Fysiske dokumenter må imidlertid kunne stanses, slik som for eksempel omsettelige verdipapirer og obligasjoner. Dersom disse dokumentene er formalisert som fondsaktiva eller andre finansielle instrumenter, som gjerne er tilfellet i dag, kan de stanses inntil de er registrert på kjøpers konto.<sup>106</sup>

Det er ikke et krav om at dokumentet har økonomisk verdi. En arkitekt vil dermed kunne stanse tegninger dersom kjøper ikke vil betale. Videre kan en advokat holde igjen dokumenter som er utarbeidet i en sak dersom det foreligger et forventet betalingsmislighold av hans honorar.<sup>107</sup>

### 3.4 Hvem som kan påberope seg stansningsrett, og ovenfor hvem

Dekningsloven § 7-2 inneholder generelle formuleringer for hvem som kan påberope seg stansningsrett, og hvem dette kan påberopes ovenfor. Etter ordlyden kan både selger og kjøper stanse sine ytelser. Slik gjensidig stansningsrett er også klart forutsatt i forarbeidene.<sup>108</sup>

Ved egentlig stansning er det imidlertid mindre aktuelt å stanse vederlagsytelsen. Ettersom betaling i stor grad foregår ved elektronisk overføring, vil man ha vanskeligheter med å stanse betalingen før den er mottatt og godskrevet på konto hos mottaker og således overgitt.<sup>109</sup> Stansningsretten vil dermed være opphørt meget kort tid etter ytelsen presteres.

Et eksempel hvor stansningsrett kan tenkes, men som neppe er veldig praktisk, er hvor kontanter blir sendt til selger.

---

<sup>104</sup> Truyen, s.358. Også et poeng under vurderingen av overgitt, se punkt 3.5.

<sup>105</sup> Andenæs (2009), *Konkurs*, s.195.

<sup>106</sup> *Ibid*, *Konkurs*, s.195.

<sup>107</sup> Skoghøy, *Panterett*, s. 321.

<sup>108</sup> Ot.prp.nr.50 (1980-1981), s.180.

<sup>109</sup> Jf finansavtaleloven § 28(1) og (2), jf § 39(1).

I kjøpsloven § 61(2) er stansningsretten begrenset til selger. Begrensningen synes også forutsatt av forarbeidene.<sup>110</sup> Den nordiske reguleringen i de respektive kjøpslovene er tilsvarende. Ved eventuell stansning fra kjøper må det således enten søkes hjemmel ved analogisk anvendelse av kjøpsloven § 61(2) eller dekningsloven § 7-2.

Avhendingsloven § 6-1 inneholder imidlertid de samme generelle formulering som dekningsloven § 7-2. Kjøper kan således stanse vederlagsytelsen ved direkte anvendelse av denne bestemmelsen.

Stansningsretten kan gjøres gjeldende ovenfor ”*skyldneren eller hans bo*”. Med andre ord er det ikke nødvendig at det foreligger insolvensbehandling for å kunne hjemle stansning etter dekningsloven § 7-2. Videre fremgår det av dekningsloven at boet som utgangspunkt har inntredelsesrett i avtalen under de samme rettigheter og plikter som skyldneren har påtatt seg.<sup>111</sup> Stansningsretten vil dermed ikke opphøre ved boets inntredelse og en opprettholdelse av retten må begrunnes i boets økonomiske forhold.<sup>112</sup> Et bo vil ikke være illikvid før boet mangler evne til å dekke massekravene. Ved boets inntredelse har selger rett til å kreve at boet enten innfrir avtalen eller stiller sikkerhet for innfrielsen.<sup>113</sup> Dersom boet verken trer inn i avtalen, innfrir eller stiller sikkerhet vil selger kunne heve avtalen.<sup>114</sup>

Stansningsretten må også gjelde for enkeltforfølgende kreditorer.<sup>115</sup> I motsatt fall ville enkeltforfølgende kreditorer stå i en bedre stilling enn kreditorer i fellesforfølging.

### 3.5 Opphør av stansningsretten

#### 3.5.1 Generelt om opphør av stansningsrett

Etter dekningsloven § 7-2 opphører stansningsretten når ytelsen ”*blir overgitt til skyldneren eller dennes bo*” eller ”*inntil sikkerhet blir stilt for motytelsen*.”

Stansningsretten blir naturlig nok avskåret dersom ”*sikkerhet blir stilt for motytelsen*”.<sup>116</sup> Bakgrunnen for dette er at selger i slike tilfeller vil få dekning for sitt krav og har således ikke behov for å stanse ytelsen. Forarbeidene forutsetter at sikkerheten som stilles må være ”*betryggende*”.<sup>117</sup> I dette ligger det at sikkerheten utvilsomt vil gi dekning for kravet. Det vil i utgangspunktet ikke være tilstrekkelig at skyldner selv stiller sikkerhet for kravet, ettersom selger risikerer omstøtelse av sikkerhetsstillelsen.<sup>118</sup>

---

<sup>110</sup> Ot.prp.nr 80 (1986-1987), s.111.

<sup>111</sup> Jf dekningsloven §§ 7-3 og 7-4.

<sup>112</sup> Lindencrone Petersen m.fl, *Konkursloven*, s. 376.

<sup>113</sup> Jf dekningsloven § 7-5.

<sup>114</sup> Jf dekningsloven § 7-7.

<sup>115</sup> Andenæs, *Konkurs* (1999), s. 131. Fremgår ikke av nyere utgave.

<sup>116</sup> Jf dekningsloven § 7-2.

<sup>117</sup> Ot.prp.nr. 50 (1980-1981), s. 182.

<sup>118</sup> Se dekningsloven § 5-7.

Det er selvsagt heller ikke anledning til å stanse en vare selger har fått vederlag for. I slike tilfeller vil ikke den legislative begrunnelsen for stansningsrett være i behold.<sup>119</sup>

### 3.5.2 Generelt om innhold og vurdering av overgitt

Problemstillingen som reiser seg er hva som ligger i vilkåret ”overgitt” og hvilket tidspunkt begrepet viser til.

En naturlig språklig forståelse av ordlyden tilsier at det avgjørende skjæringstidspunktet er ved besittelsesovergangen, altså det tidspunkt en gjenstand går fra å være i selgers fysiske rådighet til den andre parts fysiske rådighet.<sup>120</sup>

Verken loven, forarbeidene eller juridisk teori gir klart svar på hvorfor overgitt og besittelsesovergangen skal være det avgjørende skjæringstidspunktet. Slutningen følger imidlertid for det første naturlig av selve stansningsretten. Dersom noe er overgitt kan det ikke stanses fra å gå over til en annen. Det må da søkes hjelp i andre rettsmidler.<sup>121</sup>

Videre kan stansningsrettens formål begrunne hvorfor overgitt er valgt som skjæringstidspunkt. Stansningsretten skal gi selger vern mot å innfri uten å få den berettigede motytelse. Ettersom opphøret av stansningsretten er positivt avgrenset til siste mulige tidspunkt for når stansningsretten rent praktisk lar seg gjennomføre, må reguleringen tolkes slik at den er til selgers beskyttelse; et størst mulig vern tilsier senest mulig skjæringstidspunkt.

Hensynet til kjøper kan også tilsi bruken av besittelsesovergangen som skjæringstidspunkt. Stansningsretten bør i utgangspunktet ikke strekke seg lengre enn til besittelsesovergangen, ettersom det vil være mer inngripende for kjøper å måtte levere tilbake en allerede mottatt ytelse. Slikt hensyn gjelder også i forhold til et eventuelt konkursbo.

Hensynet til notoritet og publisitet kan også ha betydning. Stansningsretten kan benyttes som en form for separatistrett ovenfor boet; det er et spørsmål om å unngå at kreditorene kan ta beslag i varen som etter avtalen skulle tilhøre skyldner.<sup>122</sup> Det er således behov for å vektlegge hvorvidt det er dokumenterbart, synbart og etterprøvbart at varen har/ikke har gått over til kjøper.

Overgivelse vil i utgangspunktet gi et klart skjæringstidspunkt og dermed være egnet til å redusere muligheten for kreditorsvik.

Det er således gode grunner for å la overgivelsestidspunktet være skjæringstidspunktet for opphøret av stansningsretten.

Videre er det visse forutsetninger og forhold i stansningsretten som kan knyttes til vilkåret ”overgitt” som kan være viktig å belyse.

---

<sup>119</sup> Se punkt 1.

<sup>120</sup> Se også Ot.prp.nr 50 (1980-1981), s. 181-182.

<sup>121</sup> Dette faller utenfor oppgavens tema, så jeg går ikke nærmere inn på disse alternativene.

<sup>122</sup> Se dekningsloven § 2-2 for hva det kan tas beslag i.



For det første må motparten varsles om at stansningsretten gjøres gjeldende.<sup>123</sup> Slikt varsel er imidlertid ikke tilstrekkelig for å nyte vernet stansningsretten gir; overgivelsen må faktisk avverges. Dermed foreligger det en forutsetning at selger faktisk og fysisk gjør gjeldende stansningsretten ved å avverge besittelsesovergangen.<sup>124</sup>

Videre så må det nevnes at selger ikke kan kreve tilbakeført varen med hjemmel i stansningsretten når varen først er overgitt.<sup>125</sup> Det foreligger således et krav om at besittelsen på selgers hånd har vært uavbrutt.<sup>126</sup>

De rettslige begrepene ”overgitt” og ”levert” må heller ikke sammenblandes.<sup>127</sup> Begrepet ”levert” angir et skjæringstidspunkt for når en vare anses levert i kjøpsrettslig forstand. Leveringsbegrepet har blant annet betydning for når kostnader ved tingen dekkes av selger og for risikoovergangen for tilfeldig skade på gjenstanden.<sup>128</sup> Begrepet ”overgitt” viser altså i denne forbindelsen til opphør av stansningsretten.

Til slutt kan det nevnes at selger har krav om å få tilbakeført varen dersom den er ”overgitt til konkursboet etter boåpning,” med mindre boet trer inn i avtalen etter §§ 7-3, 7-4 og 7-5.<sup>129</sup> Retten til tilbakeføring vil supplere stansningsretten, slik at selgers interesser er i behold dersom boet allerede var åpnet ved overgivelsen. Forarbeidene viser til at det som skjer etter boåpning ikke ”bør kunne bedre boets stilling”.<sup>130</sup>

I utgangspunktet er de faktiske forhold avgjørende når det vurderes hvorvidt en vare er overgitt, altså om det i foreligger en besittelsesovergang hvor kjøper fysisk har fått overgitt varen.<sup>131</sup> Som vi vil se nedenfor, vil identifikasjonsspørsmål og andre omstendigheter imidlertid kunne medføre at besittelsesovergangen anses som å ha funnet sted før faktisk overlevering.

Selve besittelsesovergangen vil gjerne bero på en todelt vurdering, hvor utgangspunktet er at stansningsretten er i behold dersom selger fremdeles sitter med tingen, men avskåret dersom kjøper har fått den i hende. For det første kan det spørres hvorvidt gjenstanden er i kontraktpartenes egen besittelse. Dersom dette er tilfellet vil det være lett å vurdere hvorvidt varen er overgitt eller ikke, alt etter hvem som sitter med tingen.

Hvor varen ikke er i besittelse hos kontraktspartene<sup>132</sup> vil oppfølgningsspørsmålet være hvem som etter en konkret vurdering er nærmest til å identifiseres med tredjeparten som har besittelse.

---

<sup>123</sup> Se eksempelvis kjøpsloven § 61(3).

<sup>124</sup> Krüger, *Norsk kjøpsrett*, s. 545.

<sup>125</sup> Hellner, *Spesiell Avtalsrett II*, s. 88.

<sup>126</sup> Eller tredjemenn som identifiseres med ham, se nedenfor.

<sup>127</sup> Jf dekningsloven § 7-2 og eksempelvis kjøpsloven § 7. Se også bruken av begrepet ”levert” i punkt 2.2.

<sup>128</sup> Se kjl §§ 6-13 for skjæringstidspunkt og betydning.

<sup>129</sup> Jf dekningsloven § 7-9.

<sup>130</sup> NOU 1972:20, s. 321.

<sup>131</sup> Tryen, s. 347, særlig note 10.

<sup>132</sup> Som er det karakteristiske ved den egentlige stansningsretten.

### 3.5.3 Utgangspunktet for identifikasjonsspørsmålet

Den klare hovedregel er at en selvstendig transportør betraktes som selgers mann og at overlevering til ham ikke avskjærer stansningsretten.<sup>133</sup> For å kunne avskjære stansningsretten må det således påvises holdepunkter som tilsier at transportøren skal kunne betraktes som kjøpers mann.

Det vil i utgangspunktet ikke være av betydning hvem av partene som bestiller transporten og i hvilket navn transportøren handler, med mindre det finnes klare holdepunkter for at transportøren utelukkende handler i kjøpers navn.<sup>134</sup> Utgangspunktet er tilsvarende for andre tredjemenn som anvendes i leveringshandlingen, men dette kan ikke legges like kategorisk til grunn. Bakgrunnen er at det er større sannsynlighet at for at slik tredjemann handler utelukkende i kjøpers interesse.<sup>135</sup>

At tredjemann kun unntaksvis identifiseres med kjøper har sitt naturlige utspring i at stansningsretten er til vern for selger. Lovgiver har i utgangspunktet utsatt skjæringstidspunktet inntil kjøperen faktisk har varen i hende og varen ikke lengre fysisk kan stanses av selger. Dermed er det også naturlig at bruk av tredjemenn frem til selve overgivelsen, ikke avskjærer stansningsretten. Etter dette vil stansningsretten være i behold hvor det er uklart hvem tredjemann kan identifiseres med, eller hvor det er klart at tredjemann ikke kan identifiseres med verken selger eller kjøper.<sup>136</sup>

Et eksempel på siste typetilfelle kan være at varen ligger på et tollager, før varen kan overtas eller fraktes videre til kjøper.

Det er imidlertid tilfeller hvor tredjemenn også må identifiseres med kjøper. Det vil i punkt 3.5.4 vises til visse holdepunkter for slik identifisering. Kort sagt synes det å være gode holdepunkter for identifikasjon med kjøper dersom tredjemann er siste ledd før overlevering til kjøper, og han sitter med gjenstanden i kjøpers interesse.

Avgjørelsen i UfR 1931 130 VL kan illustrere identifikasjonsspørsmålet i favør av kjøper. Saksforholdet var at en møbelkjøper ønsket å få møblene i en annen farge. Etter oppfordring fra kjøper, skulle en maler male møblene før de ble overlevert. Retten fant at selve malingen, som var bakgrunnen for kjøpers manglende besittelse, var foretatt i kjøpers interesse uten tilknytning til selger og hans virksomhet. Det ble således ansett mer nærliggende å identifisere maleren med kjøperen enn selgeren. Stansningsretten ble ansett avskåret.

---

<sup>133</sup> Ot.prp.nr 50 (1980.1981), s. 182, viser til at dette er fast praksis. Se også vegfraktloven § 17 som implisitt gir uttrykk for dette.

<sup>134</sup> Truyen, s. 351-352.

<sup>135</sup> Ibid, s. 351-352. Mer om dette nedenfor.

<sup>136</sup> Truyen, s. 352-353 og Hellner, *Spesiell Avtalsrett II*, s.88, som viser at stansningsretten er i behold så lenge den er på "neutral mark".

### 3.5.4. Overgitt i tilknytning til løssørekjøp

#### 3.5.4.1. De rettslige utgangspunkter eller kriterier

Den egentlige stansningsretten anvendes ved transportkjøp. Det vil dermed også være transportkjøp som er i fokus ved vurderingen av opphøret av stansningsretten.<sup>137</sup>

Det er særlig fire høyesterettsdommer som belyser problemstillingen: Rt.1971/549, Rt.1974/879, Rt.1973/95 og Rt.1997/1438. De tre førstnevnte avgjørelsene omhandler tømmer, men er ansett for å angi generelle retningslinjer for når stansningsretten opphører.<sup>138</sup> Tømmer vil være egnet til å generalisere fysiske egenskaper til løssøre og slik sett må også vurderingen kunne overføres til andre typer løssøre.

De tre førstnevnte avgjørelsene ble avgjort etter konkursloven av 1863 § 40. Bestemmelsen viser til at stansningsrett ved skyldners konkurs er i behold inntil varen er inntatt på kjøpers *”varelager eller annet oppbevaringssted.”* Ordlyden er ikke direkte sammenfallende med ordlyden til vilkåret *”overgitt”*, som fulgte av kjøpsloven av 1907 § 39.

Manglende sammenfall vil kunne tilsi at avgjørelsene ikke kan vektlegge ved tolkningen av dagens regulering av stansningsrett i dekningsloven § 7-2 og kjøpsloven § 61(2).

Konkurslovutvalget anså imidlertid de nevnte dommer som viktige tolkningsbidrag til tross for at de er avgjort etter annen lovregulering og lovformulering. Det blir uttalt at de mest markante avgjørelser angående stansningsrett til nå

*”like godt kunne vært bygget på regelen i kjøpsl § 39 som konkursloven § 40”.*<sup>139</sup>

Den største praktiske forskjellen mellom bestemmelsene er at stansningsretten etter kjøpsloven § 39 var avskåret i de tilfeller kjøperen eller hans folk besørget transporten etter overgivelsen på bestemmelsesstedet, mens det etter konkursloven § 40 forutsettes at varen var kommet helt frem til kjøpers lokaler. Dermed er det langt på vei besittelsesovergangen som er avgjørende også etter konkursloven § 40.<sup>140</sup>

Ved utarbeidelse av dekningsloven var det viktigste for konkurslovutvalget *”at man har en veldefinert grense”* som var likelydende for stansningsretten generelt og at grensen var i samsvar med øvrige nordisk regulering.<sup>141</sup> De nevnte avgjørelser må dermed kunne være tolkningsbidrag for hvorvidt en vare skal anses overgitt eller ikke også etter dekningsloven § 7-2.

I Rt.1971/879 skulle tømmer leveres på velteplasser ved forskjellige skogsveier. Kjøper var ansvarlig for videretransport. Velteplassene tilhørte enten selgerens menn eller grunneiere som selger hadde avtale med. Tømmeret var målt, merket og klar for henting etter kjøpers behov.

<sup>137</sup> Se punkt 2.3. Dette innebærer en avgrensning mot hentekjøp, og plasskjøp som ikke innebærer transport ved tredjemenn.

<sup>138</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 190.

<sup>139</sup> Ot.prp.nr 50 (1980-1981), s. 182.

<sup>140</sup> Som Brækhus i *Materiell konkurs- og eksekusjonsrett*, s 25, synes å legge til grunn.

<sup>141</sup> Ot.prp.nr. 50 (1980-1981), s. 182. Stadfestet i Rt.1997/1438.

Førstvoterende angir to kriterier for at stansningsretten kan opphøre ved manglende besittelse av kjøper; at varene utad fremstår som kjøperens eiendom og at kjøper har eksklusiv rådighet.<sup>142</sup>

I avgjørelsen i Rt.1974/879 skulle tømmeret opprinnelig leveres langs veien, men i en tilleggsavtale ble det bestemt at tømmeret skulle fraktes og lagres på en strand. I etterkant av avtaleinngåelsen gikk kjøper konkurs. I samsvar med avgjørelsen inntatt i Rt.1971/879 konkluderte Høyesterett med at stansningsretten kan opphøre dersom varene fremstår som kjøpers eiendom og kjøper har eksklusiv rådighet over varene før besittelsesovergangen.

I kravet om at varene må fremstå som kjøpers eiendom ligger det at kjøperen fremstår for enhver, alle forhold og omstendigheter tatt i betraktning, som rettmessig eier av varen. Kriteriet om eksklusiv rådighet viser etter sin ordlyd til at kjøper har både den rettslige og faktiske rådigheten. I dette ligger det også at selger bør ha mistet sin disposisjonsmulighet, og slik være avskåret fra å fysisk hindre fremtidig besittelsesovergang.

Dersom de to overnevnte kriteriene er innfridd, vil dermed en besittelsesovergang praktisk sett ha funnet sted.

I det videre skal det vises til ulike typetilfeller hvor stansningsrettens opphør kan bli satt på spissen. Det deles opp i to hovedkategorier; hvorvidt varen har kommet frem til bestemmelsesstedet, eller ikke. Bestemmelsesstedet blir tolket til å peke på det sted selger og kjøper har avtalt at varene skal fraktes til. Det kan ikke ha betydning for selgers stansningsrett hvorvidt kjøper ønsker å frakte varene videre etter selgers transportansvar er oppfylt.

#### 3.5.4.2 Varen har ikke kommet frem til bestemmelsesstedet

At en transportør som hovedregel identifiseres med selger, og at selger har instruksjonsrett ovenfor transportøren<sup>143</sup>, innebærer at kjøper sjelden vil fremstå som eier med eksklusiv rådighet over varene under selve transporten. Stansningsretten vil således sjelden avskjæres under transport. Situasjonen endres dersom transportør lagrer varene i etterkant av transportetappen. Mer om dette nedenfor.

Muligheten for at kjøper kan råde over varene er større dersom varene befinner seg på en velteplass eller en annen midlertidig lagringsplass før videre transport. Dette vil også tilsi at det er større mulighet for at kjøper faktisk kan fremstå som eier. Det er imidlertid klart at kjøper i utgangspunktet ikke skal overta varene enda, og at det dermed ikke kan aksepteres at kjøper på eget initiativ avskjærer stansningsretten ved å hente varene uten hjemmel i avtale eller etter selgers aksept.<sup>144</sup> En forutsetning for at stansningsretten kan opphøre må dermed være at det etter avtalen eller etter selgers aksept, er anledning for kjøper å hente varene eller få rådighet før ankomst til bestemmelsesstedet. Et spørsmål som reiser seg, er om det kreves noe ytterligere av

<sup>142</sup> Tilnærmet likt i dansk rett, se U 1972.628 H.

<sup>143</sup> Se vegfraktloven § 17(1) og luftfartsloven § 10-12(1).

<sup>144</sup> Forutsetningsvis Truyen, s. 387. Følger også naturlig av den rettslige begrensning av kjøpers selvtakt, jf eksempelvis straffeloven §§ 392 og 395.

kjøper enn ren mulighet til å hente varene for å fremstå som eier med eksklusiv rådighet. Spørsmålet behandles i punkt 3.5.4.4

Det synes som om Truyen anvender Rt.1971/549 og Rt.1974/879 for å illustrere forholdet hvor varene ikke har ankommet bestemmelsesstedet.<sup>145</sup> Dette vil etter min mening være misvisende. Tømmeret ble i begge avgjørelsene fraktet til avtalt sted, som dermed må kunne sies å være bestemmelsesstedet. Avgjørelsene vil anvendes under nevnte forutsetning.

### 3.5.4.3. Varen har kommet frem til bestemmelsesstedet

I mange tilfeller vil det at varen har kommet frem til bestemmelsesstedet innebære at kjøper har overtatt besittelsen av varene. Dette er imidlertid ikke alltid tilfellet. Selgers transportansvar kan eksempelvis bortfalle ved levering til tollvesenet eller annen tredjemann, eller at varen oppbevares midlertidig hos transportøren. Spørsmålet som reiser seg er dermed om stansningsretten er i behold til tross for at den har kommet frem til bestemmelsesstedet. Forholdet hvor kjøper ikke disponerer lagerområdet behandles først.

Avgjørelsene i Rt.1971/549 og Rt.1974/879<sup>146</sup> anvendes for å illustrere momenter som kan anvendes i vurderingen av stansningsrettens opphør hvor varen har kommet frem til et bestemmelsessted uten at verken selger, kjøper eller tredjemann har besittelse over varene.<sup>147</sup>

I begge saker hadde selgeren avtale med grunneier om opplagring av tømmeret. Det var også anledning for selger å lagre varer til flere kjøpere på samme område. Lagringsstedene lå dessuten langt fra kjøpers bedrift og faste lagringssted. I Rt.1971/549 var det også et moment at tømmeret var spredt over et stort område, i relativt små kvanta, og hvor det eksakte lagringsstedet kunne variere fra år til år. I begge tilfellene var det selger som hadde besørget tilsyn over tømmeret. I Rt.1974/879 var det også selger som hadde slått ned nødvendige pelere på stranden for å kunne lagre tømmeret over vinteren.

For det første vil det at kjøper selv har, fortrinnsvis på eget initiativ og i egen interesse, avtalt med tredjemenn om lagring, være et moment i retning av at besittelsesovergangen har funnet sted. Videre må det kunne legges vekt på om lagringsstedet befinner seg i nærhet av kjøpers egne lokaler eller forretningssted. Et annet moment er hvorvidt kjøper har markert lagringsstedet og/eller foretatt hensiktsmessige eller nødvendige utbedringer av stedet. Dessuten vil det være et moment i retning av overgivelse dersom kjøper selv har tilsyn til stedet eller har engasjert andre som gjør dette på kjøpers vegne.

Forholdet hvor tredjemann disponerer lagringsplassen kan også skilles ut som et eget typetilfelle. Utgangspunktet er som tidligere; for at stansningsretten skal opphøre må lageret kunne identifiseres som kjøpers lager ved at kjøper fremstår som eier med eksklusiv rådighet over varene som befinner seg der.

I det følgende vises ytterligere holdepunkter for at det kan foretas identifikasjon med kjøper.

---

<sup>145</sup> Truyen, s. 356 flg.

<sup>146</sup> For saksforholdet, se ovenfor under punkt 3.5.4.1.

<sup>147</sup> Dette vil gjerne være velteplasser eller lagring utendørs, slik som i de nevnte rettsavgjørelser.

Et moment i retning identifikasjon er hvor det foreligger en avtale om at tredjemann besitter varene på vegne av kjøper.<sup>148</sup> Det trenger ikke nødvendigvis å foreligge en uttrykkelig avtale. En lang og etablert praksis mellom kjøperen og transportøren om opplagring av varen bør være tilstrekkelig.<sup>149</sup> Et slikt eksplisitt eller implisitt avtaleforhold viser til at tredjemanns besittelse er i kjøpers interesse og på kjøpers premisser, og kan få kjøper til fremstå som eier med eksklusiv rådighet.

Kjøper har imidlertid ikke anledning til å "*foregripe begivenhetenes gang*" ved å inngå avtale med transportøren for å avskjære selgers stansningsrett før varen har ankommet bestemmelsesstedet.<sup>150</sup> Varen må ha kommet til lageret, og kjøper må etter den opprinnelige kjøpsavtalen med selger ha adgang til å hente ut varene uten øvrige oppfyllelshandlinger fra selger. Kravet følger naturlig av utgangspunktet om at stansningsretten skal verne selgeren, slik at det naturligvis ikke kan være anledning for kjøper å begrense selgers rett ved å avtale tidligere overgivelsespunkt med transportøren enn det avtalte leveringsstedet.

Avtalen som foreligger mellom tredjemann og kjøper må også være av et slikt innhold at den faktisk tilfredsstiller kriteriet om kjøperens eksklusive rådighet; varene må være i transportørens besittelse<sup>151</sup> i henhold til kjøperens ønske, kjøper kan etter kjøpsavtalen få varene utlevert og tredjemann har ikke lenger anledning til å utlevere varene til selger.<sup>152</sup> I dansk teori har det blitt hevdet at det avgjørende i et slikt tilfelle må være om tredjemann har anledning til å motsette seg tilbakeføring til selger.<sup>153</sup> I dette ligger det nettopp at tredjemann ikke lenger handler i selgers interesser, og selger ikke lenger har den fysiske mulighet til å hindre overgivelse. Stansningsretten må således være opphørt. Dersom selger i henhold til kjøps- og lageravtalen har anledning til å kreve varene utlevert, og således anledning til å hindre overgivelse av varene til kjøper, vil stansningsretten trolig være i behold. I et slikt tilfelle vil ikke kjøper ha eksklusiv rådighet over varene.<sup>154</sup>

Utledet fra resonnementet vil det således kunne sies at det foreligger en forutsetning om at tredjemann handler i kjøpers interesse.

Avgjørelsen i NJA 1985/879 kan tjene som eksempel. Etter at transporten til bestemmelsesstedet var fullført, beholdt transportøren rådigheten over varene på eget lager. Selger hadde ikke selv arrangert lagringen, og hadde heller ikke anledning til å få varene utlevert. Besittelsen var dermed på oppdrag fra kjøper og i hans interesse. Stansningsretten ble ansett som opphørt.

Dersom kjøper disponerer over bestemmelsesstedet, vil utgangspunkt være at varene er overgitt ham. Selgers stansningsrett vil dermed være avskåret.

---

<sup>148</sup> Truyen, s. 364-365.

<sup>149</sup> Ibid, s. 365.

<sup>150</sup> Ibid, s. 365.

<sup>151</sup> Eller annen tredjemann som benyttes i leveringsforpliktelsen til selger.

<sup>152</sup> Truyen, s. 365-366.

<sup>153</sup> Truyen, s. 366, som viser til Højrup. Truyen viser imidlertid ikke til hvor dette uttales.

<sup>154</sup> Sammenlign med det forhold at stansningsretten bør kunne utføres fysisk for å være i behold, se ovenfor i punkt. 3.5.2. Se Truyen, s. 358 og note 122.

Avgjørelsene i Rt.1973/58 og Rt.1997/1438 indikerer imidlertid at det kan foreligge tilfeller hvor selgers stansningsrett er i behold også etter at varen har kommet frem til kjøpers egen tomt og lager.

I Rt.1973/95 ble tømmer fraktet til kjøperens tomt. Tømmeret skulle måles og prises på tomten før avtalen ble ansett innfridd og avviklet. I avgjørelsen ble stansningsretten ansett å være i behold, til tross for at tømmeret befant seg på kjøpers tomt. Bakgrunnen var at konstruksjonen med å levere tømmeret til kjøper og foreta målingen der, var en

*”ordning [som] tar sikte på en hensiktsmessig avvikling av kjøpsforholdet mellom partene og altså begrunnet i reelle praktiske hensyn, [som] er kommet i stand i selgeres og kjøpers felles interesse”.*

Videre ble det poengtert at det forelå

*”en ubetinget forpliktelse for bedriftene til ikke å rå over tømmeret før det var målt”.*

En innvending mot å opprettholde stansningsretten i slikt tilfelle er at den vil kunne åpne for kreditorsvik. Høyesterett fant imidlertid at selve målingen som avviklingstidspunkt var en så etablert, rasjonell og hensiktsmessig ordning at retten *”heller ikke [fant det] rettsvernsmessig betenkelig”.*

Det må herunder nevnes at retten ikke anvender kriteriene om å fremstå som eier med eksklusiv rådighet. Det er den etablerte, rasjonelle og hensiktsmessige ordningen som eksplisitt fremgår som ratio decidendi. Avgjørelsen vil likevel kunne gi tolkningsbidrag for når stansningsretten kan være i behold i de tilfeller varene befinner seg hos kjøper. Avgjørelsen synes også som å kunne hatt støtte i kriteriene om kjøpers eierskap og eksklusive rådighet.

Etter dette kan det sies at for at kjøper skal fremstå som rette eier, må alle nødvendige handlinger for å avvikle kjøpsforholdet være foretatt. Videre må varen være tilstrekkelig identifiserbar i art og mengde. Kjøper må dessuten fritt kunne disponere både faktisk og rettslig over salgsvarene. Dette var ikke tilfellet i Rt.1973/95. Hvor kjøper ikke kan disponere over varene før det de er målt, vektet eller andre måter for å identifisere varene, vil kjøper vanskelig kunne fremstå som eier med eksklusiv rådighet.

Rt.1997/1438 viser til et tilfelle hvor spørsmål om stansningsretten reises når varene befinner seg på kjøpers lager. Saken omhandler en selger/vareleverandør som gjør gjeldende et erstatningskrav mot en bank med pant i varelager. Varene var plassert i en egen og avsperrert del av kjøperens varelager som kun speditøren hadde nøkler og adgang til. Det anførte grunnlaget for erstatningskravet var at stansningsretten ble oversett ved realiseringen av varelagerpantet.

Førstvoterende viser til at stansningsrett først og fremst har vært i behold hvor varen er i en tredjepersons besittelse under transport eller lagring. Det reises også spørsmål om det i det hele tatt kan anerkjennes stansningsrett ovenfor konkursbo og panthavere når det etableres eget lager hos kjøper. Førstvoterende finner imidlertid ikke grunn til å ta standpunkt til dette, da det

*”under enhver omstendighet [må] stilles krav om klarhet og notoritet i forholdet og grunnlaget for dette, særlig med hensyn til rådighet og kontroll”.*

Av dette følger det at det ikke kan utelukkes at stansningsretten kan være i behold ved opprettelse av særskilt lager hos kjøper, men at det i det minste må stilles krav til klarhet og notoritet. Stansningsrett må kunne foreligge ved ordninger som representerer

*”en klar, innarbeidet praksis med sikte på en hensiktsmessig avvikling av kjøpsforholdet, og hvor det forelå notoritet slik at det ikke var rettsvernsmessig betenkelig”.*<sup>155</sup>

For at stansningsretten skal kunne være i behold ved ankomst til kjøper, vil det således være avgjørende hvorvidt det kan dokumenteres en manglende besittelsesovergang, om manglende besittelsesovergang er synbart for andre, samt om det fremstår som om selger fremdeles har disposisjonsmyndighet over gjenstanden.

#### 3.5.4.4 Krav om faktisk handling?

Den eksklusive rådigheten til kjøper kan være vanskelig å stadfeste under transport eller lagring hos tredjemann. En underliggende problemstilling er dermed hvorvidt det kreves at kjøper foretar en faktisk handling for å stadfeste eksklusiv rådighet og eierskap.

Med tanke på at stansningsretten skal ivareta selgers interesser, kan det være nærliggende å kreve at kjøper foretar noe aktivt for å avskjære selgers stansningsrett. Dersom skjæringstidspunktet for stansningsrett ligger ved en faktisk handling fra kjøpers side, vil dette dessuten gi bedre publisitet og notoritet ved at det både er enklere å synliggjøre og dokumentere overgangen.

Behovet for en faktisk handling for å stadfeste overgivelsen kan illustreres ved et eksempel;

Selgeren er i utgangspunktet ansvarlig for transport helt frem til bestemmelsesstedet. Transporten er todelt, slik at varen lagres på lager i nærheten av kjøpers forretningssted før den fraktes til kjøper. Kjøper har imidlertid anledning til selv å hente varene dersom dette er ønskelig. Dette er et nøytralt lager, som kjøper og selger har kommet frem til i fellesskap. Selger påberoper seg stansningsrett under opplagringen, før kjøper har hentet varene eller gitt uttrykk for at selgers transportansvar har bortfalt. Er stansningsretten i behold når både selger og kjøper kan få utlevert varene?

Etter hovedregelen om identifikasjon er det klart at stansningsretten er i behold. Kjøper har ikke en nærmere tilknytning til lageret enn selger, og det er heller ikke foretatt noe som indikerer at kjøper er rettmessig eier med eksklusiv rådighet. Før det kan sies at varene rettslig sett er overgitt, må det således kreves at kjøper enten henter varene eller foretar en annen handling som klart markerer at varene er hans eiendom. En slik handling kan eksempelvis være en tilleggsavtale som gir uttrykk for at partene anser varene for levert, med påfølgende bortfall av selgers transportansvar.

Avgjørelsen inntatt i Rt.1974/879 kan være illustrerende. I saken hadde selgeren inngått avtale om lagring, men hvor kjøper kunne hente tømmeret uten ytterligere medvirkning fra selger eller grunneier dersom dette

---

<sup>155</sup> Slik forholdet var i Rt.1973/58.



var ønskelig. Stansningsretten ble likevel ikke ansett opphørt. Høyesterett viste til at det er uten betydning at kjøperen kunne ha hentet varene, når dette faktisk ikke ble gjort. Retten forutsatte således at opphøret av stansningsretten krevde en faktisk handling fra kjøper som markerte ham som eier.

Til sammenligning er det i dansk teori hevdet at det avgjørende for hvorvidt stansningsretten er i behold, må være hvorvidt kjøper

*”har disponert over [ytelsen slik] at de ikke lenger kan betragtes som værende undergivet fragtførerens eller speditørens behandling i henhold til eller som et naturlig udslag af de forsendelsesinstrukser, sælgeren har givet.”<sup>156</sup>*

Ved opplagring hos tredjemann synes det dermed å gjelde et krav om at kjøper aktivt har forsøkt å få enerådighet over varene.

Et problem som reiser seg er imidlertid hvilke faktiske handlinger som i så fall skal kreves. Det er klart at når varen ikke har kommet frem til bestemmelsesstedet, kan det være begrenset hvilke faktiske handlinger kjøper kan foreta seg. Videre er det heller ikke i enhver situasjon påkrevd at kjøper foretar seg noe før han fremstår som eier. Det må dermed foretas en konkret vurdering av hvilke faktiske handlinger kjøper har anledning til å foreta, og om det er naturlig for kjøper å foreta den/de aktuelle handlinger for å markere seg som eier.

Problemstillingen kan illustreres ved følgende eksempel: Varene skal leveres på en selvstendig tredjemanns lager, hvor varene skal lagres midlertidig i påvente av transport videre til kjøper. Kjøper har selv arrangert transport videre. Transporten vil finne sted så snart ny transportør har kapasitet. I mellomtiden ønsker selger å stanse varene. Kjøper har verken hentet varene eller foretatt seg noe for å markere seg som eier. Har selger stansningsretten i behold?

Som nevnt ovenfor, vil det være nærliggende å kreve at kjøper faktisk henter varene for å avskjære stansningsretten. Når transport beror på ny transportør, er det imidlertid få andre faktiske handlinger som kan foretas. Det kan også fremstå noe unaturlig å kreve en faktisk handling fra kjøper når selger har innfridd sine oppfyllelshandlinger, kjøper har arrangert lager i egen interesse og hvor kjøper er ansvarlig for videretransport. Det vil da ikke nødvendigvis være hensiktsmessig å kreve ytterligere handling fra kjøper. Kjøper vil i nevnte tilfelle fremstå som eier med eksklusiv rådighet.

Det kan videre stilles spørsmål om stansningsretten vil være i behold dersom selger har adgang til lageret og mulighet til å disponere over varene rent fysisk.

I utgangspunktet er det ikke avgjørende hvem som har bestilt og arrangert transport og lager. Identifikasjonsspørsmålet vil kunne bidra til løsningen; ettersom selgers oppfyllelshet er foretatt og lagringen nå utelukkende er i kjøpers interesse, vil det fremdeles være mest nærliggende å anse varene som overgitt. En forutsetning må være at det fremgår klart at selger ikke har anledning til å ta tilbake varene. En slik disposisjonsrett vil tale mot eksklusiv eierskap på kjøpers hånd.

---

<sup>156</sup> Nørager-Nilsen, *Købeloven*, s. 598.

Avgjørelsen gjengitt i UfR 1961/977 SH kan illustrere forholdet. En kjøper fikk tilsendt et parti varer som ble lagret hos tollvesenet. Deler av varepartiet ble hentet, mens resterende varer ble liggende for kjøpers regning og eksklusive disposisjon. Kjøper gikk så konkurs. Det hadde ikke blitt foretatt en faktisk handling av kjøper vedrørende det resterende varepartiet. Det fremsto likevel klart etter omstendighetene at kjøper var eier, og at varene måtte bli ansett som overgitt til kjøper. Stansningsretten ble avskåret.<sup>157</sup>

Konklusjonen synes å være at det ikke kan stilles et eksplisitt krav til kjøper om å foreta en faktisk handling for å avskjære stansningsretten. Det er imidlertid tilfeller hvor det forutsettes at kjøper foretar seg noe for å markere seg fremfor selger som eier med eksklusiv rådighet.<sup>158</sup>

### 3.5.5 Overgitt i tilknytning til fast eiendom

Noe som er karakteristisk for eiendomsoverdragelse av fast eiendom er at både skjøte og bruksretten kan/skal overføres. Dermed er det to oppfyllelshandlinger som kan bli ”overgitt”.<sup>159</sup> Det er ikke her spørsmål om stansning av selve eiendommen,<sup>160</sup> men den rådighet skjøtet og bruksretten viser til. Sentralt i vurderingen er imidlertid prinsippene for den egentlige stansningsretten, slik at det må ses bort fra eventuell manglende konformitet med de nevnte karakteristikkene i punkt 2.

Den egentlige stansningsretten synes å forutsette bruk av tredjemenn. Ved spørsmål om fast eiendom vil dette typisk være megler, men det kan også være andre som enten har besittelse av skjøtet eller selve eiendommen. Hovedregelen er at tredjemenn, slik som megler, er selgers mann.<sup>161</sup> Megler er således pliktig til å følge en eventuell instruksjon fra selger om stansning av ytelsen til kjøper.<sup>162</sup>

Det må også her være besittelsesovergangen som er avgjørende. Spørsmålet som reiser seg er når stansningsretten er avskåret; må både overskjøtning og bruksovertakelse stanses, eller kan den ene fremdeles stanses til tross for overgivelse eller oppfyllelse av den andre?

Avhendingsloven § 6-1 viser til at en part kan stanse ”oppfyllinga og halde ytinga si tilbake” dersom det foreligger et antespert betalingsmislighold. Ordlyden oppstiller ingen begrensning eller forutsetning for hvilken av ytelsene som kan stanses. Forarbeidene angir imidlertid at

”[s]eljaren kan for sin del t d halde si yting tilbake ved ikkje å overlate bruken av eigedomen eller ved ikkje å gi skøyte til kjøparen”.<sup>163</sup>

I dette må det ligge at det er mulig å stanse enten bruksovertakelsen **eller** overskjøtningen.

Av avhendingsloven § 2-3 følger det at kjøper ikke kan kreve overskjøtning eller bruksovertakelse før han ”har oppfylt sine skyldnader etter avtala”. Til tross for at kjøper har fått

<sup>157</sup> Avgjørelsen er generelt meget illustrerende for bortfall av stansningsrett.

<sup>158</sup> Truyen, s. 367-369.

<sup>159</sup> Se Avhendingsloven § 2-3 og § 6-1.

<sup>160</sup> Den kan ikke sendes/transporteres.

<sup>161</sup> Se punkt 3.4.3.

<sup>162</sup> Bergsåker, *Kjøp av fast eiendom*, s. 85.

<sup>163</sup> Ot.prp.nr 66(1990-1991), s. 124.

overtatt bruken, vil han således ikke ha krav på overskjøtning før han har innfridd ”sine skyldnader”. Dette må forutsetningsvis vise til at det også er mulig å stanse den ene av oppfyllelshandlingene til tross for at den andre er overgitt eller foretatt.

Det kan stilles spørsmål hvorvidt skjæringstidspunktet er tilsvarende etter dekningsloven § 7-2.

Ordlyden i dekningsloven § 7-2 angir ikke eksplisitt et slikt resultat; det vises utelukkende til ”overgitt”. Bestemmelsen gir ingen presisering av de tilfeller hvor det kan foreligge flere oppfyllelshandlinger.

Det er imidlertid klart at i tilfeller hvor selger har foretatt en oppfyllelshandling, vil ordlyden heller ikke stenge for stansningsrett i forhold til eventuelle andre oppfyllelshandlinger.

Det særpreg fast eiendom har ved to oppfyllelshandlinger gjør at også ”rettsforholdes egenart” tilsier at prinsippene fra avhendingsloven må anvendes etter dekningsloven.<sup>164</sup>

Andenæs synes også å forutsette at man kan stanse en av oppfyllelshandlingene.<sup>165</sup> Videre vises det til at det forutsettes at både overskjøtning og bruksovertakelse er gjennomført før avtalen er innfridd og avvirket.

Ordlyden i dekningsloven § 7-2 må tolkes som at stansningsretten til eksempelvis skjøtet er i behold uavhengig om hvorvidt bruksretten anses ”overgitt” og dermed være i samsvar med avhendingsloven.

---

<sup>164</sup> Jf dekningsloven § 7-1. Bestemmelsen vil således ikke være helt uten praktisk betydning for § 7-2, sammenlign med punkt 2.2.

<sup>165</sup> Andenæs, *Konkurs*, (2009), s. 194.

#### **4. FORHOLDET MELLOM STANSNINGSRETTE OG HEVNINGSRETTE**

Som nevnt under punkt 2.3, kan hevningsadgangen anses som en komplementær rettighet til stansningsretten. Et spørsmål som kan reises er hvorvidt det også er en sammenheng mellom skjæringstidspunktene for opphøret av hevningsretten og stansningsretten.

Med tanke på å gjøre stansningsretten til et så effektivt rettsmiddel som mulig, bør opphørstidspunktet for heving tidligst settes til samtidig som opphøret av stansningsretten. Det ville medføre et skår i stansningsrettens funksjon som pressmiddel dersom en anvendelse av stansningsretten ikke kan følges opp med et krav om heving. Som det vil redegjøres for nedenfor, følger imidlertid ikke en slik sammenheng mellom retten til stansing og heving nødvendigvis av den rettslige reguleringen.

For løsøre vil skjæringstidspunktet for stansningsrett og hevningsrett ved antasert mislighold være sammenfallende. Rettighetene er i behold inntil ytelsen enten er "overgitt" eller det er stilt sikkerhet for ytelsen.<sup>166</sup>

Hevningsadgangen er avskåret etter dekningsloven § 7-7 (2) når ytelsen er "levert". Ordlyden viser til et annet tidspunkt enn "overgitt" i dekningsloven § 7-2. Det er imidlertid vist til i juridisk teori at begrepet "levert" viser til samme tidspunkt som "overgitt" i dekningsloven § 7-7(2) sin forstand.<sup>167</sup> Andenæs hevder at denne ulikheten må skyldes en skrivefeil.<sup>168</sup> Skjæringstidspunktet for opphør av stansningsrett og hevningsrett må således tolkes likelydende i dekningsloven.

Spørsmålet videre blir hvorvidt skjæringstidspunktet for opphør av stansningsrett og hevningsrett er sammenfallende ved fast eiendom.

En selger kan i utgangspunktet ha "rett til å heve" en salgsavtale grunnet forventet betalingsmislighold dersom betalingsmisligholdet innebærer et "vesentleg avtalebrot".<sup>169</sup> Hevningsrett er imidlertid utelukket dersom "skøyte er tinglyst eller gitt kjøparen, eller kjøparen har overteke bruken av eiedomen".<sup>170</sup>

Skjæringstidspunktet for hevningsadgangen og stansningsadgangen er således ikke sammenfallende.

Spørsmålet blir om det er så betenkelig eller uhensiktsmessig at hevningsretten bortfaller før stansningsretten, at reguleringen bør tolkes slik at hevningsadgangen er i behold minst like lenge som stansningsretten.

Generelt sett vil hensynet til selger trekke i denne retning. Med tanke på at rettighetene kan sies å være komplementære, kan en slik løsning også synes naturlig.

---

<sup>166</sup> Jf kjøpsloven §§ 61 og 62, jf §§ 53 og 54, og dekningsloven §§ 7-2 og 7-7.

<sup>167</sup> Andenæs, *Konkurs*, (2009), s, 203. Viser igjen til Truyen, som har en mer utførelig forklaring på hvorfor skjæringstidspunktene må sammenfalle, se Truyen s. 349 flg.

<sup>168</sup> Andenæs, *Konkurs*, (2009), s, 203.

<sup>169</sup> Jf avhendingsloven § 6-2(1), jf § 5-3(1)Ot.prp. nr 66 (1990-1991), s. 126, viser til at reguleringen i § 5-3 også gjelder for § 6-2, som for så vidt også følger naturlig av ordlyden og lovens system.

<sup>170</sup> Jf avhendingsloven § 5-3(4). Min utheving.

Ordlyden er imidlertid klar på at skjæringstidspunktene ikke sammenfaller. Valget av skjæringstidspunktet var et tema ved utarbeidelsen av avhendingsloven.<sup>171</sup> Valget falt på oppfyllelse ved **enten** tinglysning, overlevering av skjøtet eller overtakelse av bruksretten.<sup>172</sup> Det ligger dermed en klar lovgivervilje bak valget av skjæringstidspunktene.

Bergsåker har vært noe kritisk til valget av skjæringstidspunktet for opphør av hevningsretten.<sup>173</sup> Kritikken har imidlertid ikke blitt fulgt opp av verken lovgiver, juridisk teori, eller domstolene. Andenæs nevner eksempelvis ikke problemstillingen om manglende sammenfall mellom skjæringstidspunktene.<sup>174</sup> Ettersom problemstillingen ikke har fått større plass, kan det vanskelig tenkes at den har større praktisk betydning. Med tanke på begrenset bruk av betalingsutsettelse ved handel av fast eiendom, er dette i og for seg naturlig.

Videre kan det tenkes at en av årsakene for manglende problematisering er adgangen til å ta forbehold om riktig innfrielse i avtalen.<sup>175</sup> Dersom det blir tatt et forbehold i tilknytning til avhendelsen av eiendommen vil dette stå seg mot kolliderende rettigheter dersom forbeholdet *”fremgår av den nye eiers hjemmelsdokument eller innføres i dagboken senest samme dag som dette”*.<sup>176</sup> I denne formuleringen ligger det at det kan innføres forbehold som gjør at manglende hevningsrett etter loven ikke nødvendigvis er til hinder for restitusjonskrav, så lenge selger beholder skjøtet.<sup>177</sup> Dette gjelder uavhengig om tinglysningen finner sted før eller etter eventuell konkursåpning.<sup>178</sup>

Det er også anledning til å innføre slike forbehold ved løsøre, se kjøpsloven § 54(3) men gjerne ikke like problematisk med tanke på at det kun er en oppfyllelshandling som foretas utenfor tilvirkning; overleveringen. Opphørstidspunktet vil dermed sammenfalle.

Det er således mulig å ha et restitusjonskrav i behold etter en eller begge oppfyllelshandlingene er foretatt. Dette vektlegges også i forarbeidene hvor det vises til at

*”seljaren i avtale kan ta atterhald om pantetrygd i eiedomen for kjøpesummen eller rest av denne”*.<sup>179</sup>

Til slutt må det fremheves at skjæringstidspunktene ikke nødvendigvis **må** sammenfalle. I seg selv vil manglende hevningsadgang utgjøre et skår i selgers vern gjennom stansningsretten. Kjøper vil imidlertid heller ikke få rådighet over eiendommen, slik at avtalen heller ikke innebærer noen fordel for kjøper. Stansningsretten vil dermed fremdeles fungere som pressmiddel.

---

<sup>171</sup> NOU 1979:48, s. 58.

<sup>172</sup> For begrunnelse, se Ot.prp.nr. 66 (1990-1991), s. 122.

<sup>173</sup> Se bakgrunnen for dette i Bergsåker, *Kjøp av fast eiendom*, s. 379 flg.

<sup>174</sup> Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 205.

<sup>175</sup> Jf avhendingsloven § 5-3(4), dekningsloven § 7-7(2) og tinglysningsloven § 21(3). Se kjøpsloven § 54(3) for løsøre.

<sup>176</sup> Jf tinglysningsloven § 21(3), jf § 20. Også konkursbo, jf forutsetningsvis tinglysningsloven § 23.

<sup>177</sup> Se også avhendingsloven § 5-3(4) siste punktum. Se Falkanger, *Tingsrett*, s. 652.

<sup>178</sup> Falkanger, *Tingsrett*, s. 652.

<sup>179</sup> Ot.prp.nr. 66 (1990-1991), s. 122.

Opphøret av stansningsretten og hevningsretten vil således ikke være sammenfallende etter avhendingsloven. Stansningsretten vil imidlertid fremdeles kunne fungere som pressmiddel ved eksempelvis å ta forbehold mot manglende betaling fra kjøper ved overdragelsen av eiendommen.

Neste spørsmål blir om samme begrensning i hevningsadgangen følger av dekningsloven. Dette vil i så fall resultere at opphørstidspunktene heller ikke her korrelerer.

Hevningsadgangen ovenfor et bo reguleres av dekningsloven § 7-7. Bestemmelsen har en generell formulering, slik at utgangspunktet for heving ved fast eiendom er at de samme retningslinjer som ved løsøre må følges. Dette innebærer at heving kan foretas dersom boet ikke trer inn i avtalen, ikke oppfyller eller ikke stiller sikkerhet for ytelsen.<sup>180</sup> Ordlyden vil således ikke begrense hevningsadgangen.

Dekningsloven § 7-1 vil imidlertid medføre at man anvender prinsippene fra avhendingsloven ved vurderingen etter dekningsloven § 7-7.<sup>181</sup>

Reguleringen i dekningsloven § 7-7 må således fortolkes i samsvar med reguleringen i avhendingsloven.

---

<sup>180</sup> Jf dekningsloven § 7-7(1).

<sup>181</sup> Se også Andenæs, *Konkurs* (2009), s. 205, som ikke begrunner dette nærmere.

## **6. Kildehenvisning og litteraturliste:**

### **6.1 Lover**

#### **Norsk lovgivning;**

- Lov om slutning av avtaler, om fullmakt, og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven), 1918, nr. 4 (avtl)
- Lov om tinglysning (tinglysningsloven), 1935, nr. 2 (tingl)
- Lov om vegfraktavtaler (vegfraktloven), 1974, nr. 68 (vegfrl)
- Lov om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven), 1984, nr. 58 (konkursloven)
- Lov om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven), 1984, nr. 59 (dekningsloven)
- Lov om kjøp (kjøpsloven), 1988, nr. 27 (kjøpsloven)
- Lov om avhending av fast eiendom (avhendingslova), 1992, nr. 93 (Avhendingsloven)
- Lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven), 1999, nr. 46 (finansavtl)

#### **Dansk lovgivning;**

- Bekendtgørelse af lov om køb (købeloven), 28.03.2003 (kbl)
- Bekendtgørelse af lov om konkurs (konkursloven), 23.10.2007 (konkursloven)

#### **Svensk lovgivning;**

- Köplagen, (1990:931), 09.06.1990 (kpl)

## **6.2 Forarbeider**

Ot.prp. nr 50 (1980-1981)

Ot.prp. nr 50 (1980-1981) Om A) Om lov om gjeldsforhandlinger og konkurs B) lov om fordringshavernes dekningsrett C) lov om ikrafttredelse av ny gjeldsforhandlings- og konkurslovgivning m m

Ot.prp.nr 80 (1986-1987)

Ot.prp.nr 80 (1986-1987) Om A Kjøpslov B Lov om samtykke til ratifikasjon av FN-konvensjonen om kontrakter for internasjonale løsekjøp, vedtatt 11 april 1980

Ot.prp.nr 66 (1990-1991)

Ot.prp.nr 66 (1990-1991) Om lov om avhending av fast eiendom (avhendingslova)

Ot.prp.nr 26 (1998-1999)

Ot.prp.nr 26 (1998-1999) Om lov om endringer i konkurs- og pantelovgivningen m.v

NOU 1972: 20

NOU 1972: 20 Gjeldsforhandling og Konkurs

NOU 1976: 34

NOU 1976:34, Lov om kjøp

NOU 1979: 48

NOU 1979:48 Rådsegn 12 - Avhending av fast eiendom

## **6.3 Dommer**

### **Norske avgjørelser:**

- Rt. 1971/549
- Rt.1973/95
- Rt.1974/879
- Rt.1997/1438

### **Danske Avgjørelser:**

- UfR 1931/130 VL
- UfR 1961/977 SH

### **Svenske Avgjørelser**

- NJA 1985/879



## **6.4 Bøker:**

- Andenæs (1999) Mads Henry Andenæs, ”Konkurs”, 2. utgave, M H Andenæs: Oslo (1999)  
ISBN 82-91064-06-7
- Andenæs (2009) Mads Henry Andenæs, ”Konkurs”, 3. utgave, M H Andenæs: Oslo (2009)  
ISBN 978-82-997439-3-8
- Bergem, Konow og Rognlien John Egil Bergem, Berte-Elen R. Konow og Stein Rognlien, ”Kjøpsloven”, 3. utgave, Gyldendal Norsk Forlag AS: Oslo (2008)  
ISBN 978-82-05-30847-3
- Bergsåker Trygve Bergsåker, ”Kjøp av fast eiendom: med kommentarer til avhendingsloven”, 4. utgave, T. Bergsåker sammen med Norsk Eiendomsmeglerforbund: Oslo (2003)  
ISBN 82-993597-7-5.
- Brækhus Sjur Brækhus, ”Materiell konkurs- og eksekusjonsrett i utdrag : referat av Sjur Brækhus' forelesninger / ved Hans Petter Lundgaard”, 4. utgave, Universitetsforlaget: Oslo (1971)
- Falkanger Thor Falkanger, ”Tingsrett”, 6. utgave, Universitetsforlaget: Oslo (2007)  
ISBN 978-82-15-01068-7
- Hagstrøm Viggo Hagstrøm, ”Obligasjonsretten”, Universitetsforlaget: Oslo (2003)  
ISBN 978-82-158-4023-1
- Hellner Jan Hellner, Richard Hager og Amnina H. Person, ”Spesiell avtalsrett II, 2. utgave, Norstedts Jurdik AB: Stockholm (2006)
- Hov Jo Hov, ”Avtalebrudd og partsskifte”, 2. utgave, Papinan Forlag: Oslo (2002)  
ISBN 82-91060-13-4
- Krüger Kai Krüger, ”Norsk kjøpsrett”, 4. utgave, Alma Mater: Bergen (1999)  
ISBN 82-419-0223-9

Lindencrone Petersen og Ørgaard

Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, "Konkursloven med kommentar", 10. udgave, Forlaget Thomson: København (2005)  
ISBN 87-619-1241-7

Nørager-Nielsen

Jacob Nørager-Nielsen, (m. flere), "Købeloven med kommentar", 3. udgave, Thomson AS; København (2008)  
ISBN 978-87-619-2133-8,

Ramberg

Jan Ramberg (Johnny Herre), "Köplagen", 1. udgave, Fritzes Förlag AB; Stockholm (1995),  
ISBN 91-38-50215-1

Skoghøy

Jens Edvin A. Skoghøy, "Panterett", 2. udgave, Universitetsforlaget: Oslo (2008)  
ISBN 978-82-15-01331-2

## **6.5 Artikler;**

Truyen

Filip Truyen, "Overgivelseskriteriet ved selgerens stansningsrett", Tidsskrift for rettsvitenskap 1990, s. 342 flg.